

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 154.

Arad, 1916.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Péntek, március 24.

Csend a harctereken.

Budapest, március 23. (Hivatalos.)
A főhadiszállásról jelentik:

A három hadszíntér egyikén sem történt különös esemény. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Ujabb francia

támaszpontok elfoglalása.

Berlin, március 23. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Az avocourt-i erődnél elért sikert a Haucourt-tól nyugatra húzódó hegygerincen a francia támaszpontok elfoglalásával teljessé tettük. Mintegy négyszázötven foglyot szállítottunk be. Az egész helyzet képe egyébként nem változott.

Keleti hadszíntér:

Az oroszok legerősebb támadásait tegnap este és az éjjeli órákban intézték ellenünk. Jelentékeny erőkkel több ízben a jakobstadti hídfőn levő állásaink, a mitau-jakobstadti vasut mindkét oldalán, négy-szer pedig a Widsytől északra levő vonalaink ellen törtek előre. Mig a Postawytől északnyugatra húzódó arvonalon, hol a beszállított foglyok száma tizenegy tisztre és nyolcvannyolcvankilenc tónyi légénységre emelkedett, különösen szerioletti veszteségeik következtében nagyobb támadási kísérletekről lettek, addig a Narocz és Wischniew tavak között ismételten újult erővel intéztek rohamot. A harcba vetett nagy ember és lőszer tömegek a támadásokban, valamint más pontokon ismételt elszigetelt váltakozásaikban sem szerezhették az oroszoknak a legkisebb előnyt sem a tántoríthatatlan német védelemmel szemben.

Balkán hadszíntér:

Lényeges esemény nem történt. Legfelsőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Megegyezés Romániával.

Erkezett éjjel 3 órakor.

Berlin. A központi hatalmak és Románia között létrejött szerződés következménye a politikai helyzet megjavulása lesz. A ruszofil-párt elveszti befolyását Romániában. Nem tudnak olyan sikert felmutatni, amelyet a megegyezés mellé lehetne állítani. Bulgária és Románia között folynak a tárgyalások. A kedvező eredmény biztosra vehető. A tárgyalások nemcsak gazdasági kérdéseiről szólnak.

A párisi konferencia.

Arad, március 23.

A négyes-szövetség párisi összejövele aligha lesz barátságos és derűs tanácskozás. Legalább azok után aligha, a mikkel Humbert szenátor a konferenciát beharangozza. Franciaország, ugymond, utolsó gyenge tartalékait veti a harcba; itt az ideje, hogy a szövetségesek a saját csapataikkal pótolják ezt a hiányt. A párisi konferencia csak erről tárgyalhat, — végezi be szavait Humbert.

Reám céloz? — Az aposztrofált szövetségesek mindenike tel fog szisszenni, ha a franciák részéről ez a nyájas figyelmeztetés elhangzik. — Reám? — fogja kérdezni az orosz. De hiszen én egyebet se teszek, mint csapatokat áldozok reggeltől estig. Jacobstad-tól Horodenkáig. A támadásaimnak egyéb látszata alig van, mint hogy a németek statisztikáját tömöm. Téli offenzíva, tavaszi offenzíva, északi offenzíva, déli offenzíva, Ivanoff-offenzíva és csatlakozó Kuropatkin-offenzíva: mindegyikkel megpróbálkoztunk. Az oroszok pótolják a kidőlt franciák helyét? Talán légvonalban meg lehetne tenni az utat Vilmán túlról a Maas-ig, — de nem mindegy az orosz muzsikra, a melyik uniformist visel, hogy kelet felől, vagy nyugatról jut a német foglyotáborokba? Oroszország sokat áldozott, emberből, de különösen területeiből. Az invitalás talán nem mi reánk vonatkozik?

Hát mi reánk? — fogják mondani az olaszok. Sajnos, hogy a franciák nem érik föl észszel azt a sokszor hangoztatott tényt: amikor az olaszok Görzöt bombázzák, az egyes-egyedül Verdunért történik. Hogy a németek mégse akarják ennek a konzekvenciáit levonni, az megfoghatatlan. Olaszország természetesen minden erejével segíteni óhajtja Fran-

ciaországot s bizonyára újabb megfontolás tárgyává fogja tenni, vajon a helyzet nem alakult-e még ki annyira, hogy a Németországnak szóló hadüzenet a közel jövőben politikai diskusszió tárgya lehessen. De olasz csapatokat adni a francia harcterekre? Hát akkor mi lenne Valonával? Franciaországtól csak azt vehetik el, ami az övé, de ha az olaszok kiviszik csapataikat Albániából, akkor elveszítik azt, ami az övék lehetett volna. Es ennyi szövetségesi önfeláldozást még az olaszoktól se lehet kívánni.

Az ügy bizonyára mi reánk vonatkozik, — emelkedik szólásra az angolok képviselője. (Ugy van! Ugy van! — a szövetségesek minden oldalán.) Anglia tagadhatatlanul érzi a kötelességét, a mely reá hárul a francia csapatok pótlása körül. Azonban minek ezzel sietni? Anglia állambölcsői és hadvezérei tisztában vannak azzal, hogy az entente csak akkor nyeri meg a háborút, ha azt öt évig kihuzhatja. Nos, ez a program. A tiszteletreméltó szövetségesek ne zavartassák magukat olyan részletkérdések által, hogy ebben a várakozásban Szerbia, Montenegró és Belgium megszűnt létezni és a francia hadsereg kiadta minden erejét. Nem baj, sőt az se baj, ha ugyanez történik az orosz és az olasz haderővel. Remélhetőleg ez idő alatt a Derby-hadseregnek egy év óta tartó toborzása addigra teljes befejezést fog nyerni és a majdnem általános védkötelezettség összes kérdései már tisztázva leendenek. Anglia szertőlött sajnálni fogja, hogy tiszteletreméltó szövetségesei akkor már aktív részt nem fognak vehetni a háboruban, de a békekötésnél minden-estre jóakaratosan fog róluk gondoskodni. A fő, semmit el nem sietni;

az esetleges gyors csapatmozdulat Anglia részéről azt a hitet kelthetné a németekben, hogy Anglia meg van ijedve. A brit birodalom tehát már ezen szempontból se küldhet segítséget a francia mezőkre.

Alighanem ez lesz a melódiája a négyesszövetség párisi koncertjének. Sok gyönyörűsége lesz a franciáknak előkelő vendégeikben!

Hamburg—Amerika tengeralatti vonal.

(U-szállítóhajók. — Kereskedelmi buvarhajo-flotta egy milliárd költséggel.)

az Aradi Közlöny tudósítójának.

Arad, március 23.

A Berliner Zeitung am Míttag, a legnépszerűbb berlini lap hasábjain Gustav Kauder rendkívül érdekes cikket ír arról, hogy változott át az idők folyamán a tengeri hadviselés módja s milyen maradandó hatása lesz a jelenlegi háborúnak a kereskedelmi hajózás terén. Kauder érdekes fejtegetésének végén arra a konkluzióra jut, hogy ma praktikus volna, ha az Európa—Amerika közti kereskedelmi forgalomnak legalább egy részét — tengeralattiak lebonyolítanák le.

A modern tengeri hadviselés módszerével — írja Kauder többek közt cikkében — annak célja és hatása is megváltozott. Régebben a tengeri hadviselés hatása tisztára katonai téren volt észlelhető, ma inkább gazdasági téren. Régebben, mikor a népesség még elég csekély volt ahhoz, hogy saját földjének terményeiből éljen, egy elvesztett tengeri háború csak a kereskedelem elpusztulásával és elszegényedéssel fenyegette az országot. Ma, amikor a civilizált országok annyira népesek, hogy nagyrészt és egyre fokozottabb mértékben olyan terményekre vannak ráutalva élelmezés szempontjából, amelyek nem saját országukban teremtek, ma a tengeri háború egy ország fizikai existenciájának közvetlen megtagadását jelenti.

— Még a háború előtt közvetlenül is a legtöbb angol maglehetősen egyszerűen képzelte el a modern tengeri háborút. Minden esetben megépítettek dreadnought-jukat dreadnought után, hiperdreadnought-jukat hiperdreadnought után. Ha aztán törepre került a sor — így gondoltak — flottájuk majd kitut a nyílt tengerre s a mieinket úgy körülbeül fele uton megtalálja, aztán elárasztja torpedókkal, bombákkal és gránátokkal, miközben természetesen kelendő érvényre jut a 16:10 arány, a mely az angol flotta és a miunk közt van. Az utközeli után aztán nem marad más dolga az angol flottának, mint zaszitódásban hazatérni, mire betelező aktusként az admirálisok meg a szaklapokban a nagy útközvetet matematika és hadtudományi szempontból szétaglalják.

K reményeknek teljesedését több váratlan dolog akadályozta meg: nem utolsó sorban a tengeri aknak és a buvarhajók.

Számunkra hátra van még a feladat, hogy az angol tengeri urakom gazdasági hatását is elszlássuk. Ha sikerül nekünk a számtalan angol órhajó dacára szállítóhajókat csak némi biztonsággal tengeren utra küldeni, legalább a legszükségesebb élelmet behozni, a legszükségesebb kivitellet a kereskedelmet és hitelt támogatni, akkor az angol flotta fölényének gazdaságilag láthatóan szorító

hatása megsemmisül, akkor valóban szabad lesz számukra a tenger.

Van-e erre mód? Ma és egyelőre még nem. De talán holnap már lesz: a tengeralatti szállítóhajó.

Kétségkívül, hogy az U-szállítóhajónak ép úgy sikerülne az angolok tengeri blokádján keresztül jutni, mint a hadi buvarhajóknak, sőt mint a Mówének sikerült. Sőt könnyebben és biztosabban fog sikerülni, miután nekik nem az a feladatuk, hogy az ellenséget felkutassák, hanem ép ellenkezőleg, hogy kerüljék. A tengeralatti mindig előbb pillantja meg ellentétét, mint az őt. És ha egyszer a tengeralatti szállítóhajók túl vannak a brit szigeteken, akkor utuk nagyobb részét a víz felett tehetik meg. Miatán az ellenséges partokat és hajókat elfogják kerülni, veszteségi százalékuk valószínűleg tíz alatt lesz. Ugyanis annyi hajót még az isten után leghatalmasabb Anglia sem építhet, hogy a végtelen tenger minden pontján legyen egy-egy cirkálója lőtávoiban, ha egy-egy tengeralatti szállítóhajó felmerül ilyen veszteségi kvóta azonban — különösen alkalmi biztosítás mellett — a lehető legminimálisabb rizikót jeleni.

Ha megkonstruálják az első tengeralatti szállítóhajót — egyelőre csak a háborús időkre, amikor a pénz csak másodlagos szerepet játszik — akkor egy milliárdnyi nagyon mérsékelt költséggel (esetleg kevesebbel is) egy száz egységből álló tengeralatti kereskedelmi flottát lehet építeni, amelynek egységei kétezer tonna hasznos raktelellettel saját erejükkel tudják elérni az amerikai partot, vagy akár melyik közönséges semleges kikötőt s így a benozatal Németországba szinte kockátlan lesz.

Rendkívüli veszteségeik miatt szüntettek be az olaszok offenziójukat.

(Olaszország a párisi haditanácson.)

Zürich—Bécs, márc. 23.

Zürich. Az itteni lapok szerint az olaszok iszonyú offenziójukat rendkívüli nagy veszteségeik miatt szüntették meg. A negy napos offenzíva veszteségei felülmúlják minden eddigi támadásaikban szenvedett veszteségeiket. Két műszaki ezredet, amelyek harcbevételüket várták, egy hirtelen ellentámadás teljeseen megsemmisített.

Cadorna itt — Cadorna ott.

London. Cadornát holnap délelőttre várják.

Milanó. A Corriere jelenti: Cadorna londoni utazását elhalasztotta. Ehelyett Joffre kíséretében megtekintti a francia frontot.

Saiandra Párisban.

Lugano. Saiandra miniszterelnök március 24-én a főnádisszállásra megy, ahol a király kihallgatásán fogadják. A következő napon Turinban Sonninéval fog találkozni, 26-án pedig Párisba utazik. Rómába csak március 30-án érkezik vissza. A miniszterelnök távolléte alatt a kamara valószínűleg szünetet tart és csak április hatodikán folytatja működését. Parlamenti körökben ismételen olyan hírek keringenek, hogy a miniszteriumot kiegészítik Bissolativai s a balpart több tagjával. Hiteles helyen azonban azt mondják, hogy ezek a hírek inkább megletelenek az érdekeltek óhajtatásának, mint a valóságnak.

Félbemaradt hangverseny

(Telmányi és Vas Sándor Egerben. — A színházi karzat zajong.)

az Aradi Közlöny tudósítójának.

Arad, március 23.

Március 18. és 19-én Egerben a színházban nagy hangversenyt rendezett a 12. honvéd gyalogezred. A hangversenyen részt vett Arad két katonáskodó művésze: Telmányi Emil és Vas Sándor, akik Aradon ötödfél ezer koronát gyűjtöttek kamarazene-eszéjikkel a háziezred rokkantjaiuk. A két aradi művész készséggel vette ki részét az egri honvédek hadijótékony célra rendezett hangversenyén is a munkából. Az első napon kitűnően sikerült is a hangverseny. A fiatal aradi művészekről az egri kritika őszinte elismeréssel így emlékezett meg:

— Vas Sándor zongoraművész nagyszerű technikájú zongorista, aki a legbiztosabban uralkodik instrumentuma fölött. Van színező, meglevenítő talentuma, megértő jó interpretátor, s különösen a finom halk tónusok kihozásában, a gyors gyöngyöző intambam pergett ütemek játékában művész. Chopin F moll balladáját és Schubert—Liszt magyar indulóját nagy tetszés mellett adta elő.

— Telmányi Emil neve már nem egészen új név a magyar zeneművészetben. Hangos és teljes sikerek elősták meg egri szereplését. Telmányi igazi, mély művészlélek s művészetileg teljes és kitorrott. Bravuro technikai tudása, szinte bossorkányos biztosága, gyönyörű hangképzése és bámulatos finomsága vonzóvételése különösen a Turtini Ordótrillában csillogott, a Couperin-Kreisler: Ohanson Louis XIII. et Pavane mesteri megoldásával, finom lírája váltotta ki a megértő közönség elismerő tapsait.

Vasárnap megismételték a hangversenyt és ekkor az egri színház felsőbb régiót betöltő közönség kissé nem hangversenyhez illően viselkedhetett. Az egri lapok a hangversenyen szokatlan eseményről a következőkben számolnak be:

— egészen külön lapon kell beszámolnunk — írja az Egri Újság — arról az incidensről, amely a vasárnap koncerten a színház közönségét oly kínosan érintette. Már a szombat esti hangversenyen tapasztalható volt, hogy a közönségnek egyrésze (természetesen a karzati része) zavaró lársalgást folytatott a zongoraművész produkciója alatt. Ez a zaj fokozott alakban jelentkezett a vasárnap előadásán, úgy, hogy a szereplők maguk voltak kénytelenek a karzati csendre inteni. Azonban a zavaró zaj csak nem akart elűlni, a mi nek igen egyszerű magyarázata az volt, hogy a karzaton ülő, álló és járkáló földnyves leányok és legények sem a szereplők, sem a közönség leintésait nem vették ügyelemba.

A hangverseny utolsó rétele, a pücsa de resistance lett volna a Telmányi Emil kezdőjátéga. Telmányi már az előző szereplők megzavarása miatt is idegesen jött ki a amikor játéka közben a csendet a karzat zavarta, erélyesen csendet kért s a mikor azután ismétlődött az őt zavaró zajongás, letette a vonót, meghajította magát s „ajánlom magam” azórással távozott a színpadról.

Harctéren levő katonáknak

a legkedvesebb és legalkalmasabb ajándék egy hazuról érkező hírlap. Az „ARADI KOZLONY”-t a táborba minden aradi katona olvassa.

Kimerítette Franciaország utolsó gyenge tartalékjait.

(Az avocourti német sikerek hatása. — Clemenceau megbuktatja a francia kormányt.)

— Távirati tudósítás. —

Genf. A Journalban Humbert szenátor kifejti, hogy Franciaország csaknem utolsó gyenge tartalékjait is kimerítette. A szövetségeseknek ki kell mondaniuk a párisi konferencián, hogy a franciák súlyos veszteségeit saját csapataikkal pótolják. A konferenciának csak ez lehet egyedüli tárgya.

Nem tudják elviselni a franciák a németek tüzelését.

Berlin. A német tőhadiszállásról jelentik: A malancourti és avocourti szakaszon tegnap ejtett foglyok között van egy dandarparancsnok, aki egész törzskarával került fogságba. A nagy hadizsakmány közt van ötven géptegyer. A foglyok azt mondják, hogy a német tüzérség borzalmas hatást nem tudtak érvésseni.

A francia félhivatalos beismeri a német sikereket.

Genf. Az Havas-ügynökség egy félhivatalos kommunikében tegegeti, hogy mekkora taktikai előnyt biztosítottak a németeknek az általuk a Maas balpartján elért sikerek. Ez a félhivatalos tegegetes a hivatalos jelentésekből merített bizakodást allasta. A szakkritikusokat a legkevesbe vigasztalja a vezérkarnak az az érveise, hogy a németek meg mindig tizenhet kilométernyire állanak Verduntól.

Erősbbodik a német nyomás.

Zürich. A Tagesanzeiger jelent: A verduni harcokban a tüzérségi tevékenység nem csökkent, sőt a német nyomás a Vaux-danloup-i vedvonalaknál erősbbodik.

Clemenceau a kabinet megbuktatásán dolgozik.

Genf. A francia kormány tagjai elhatározták, hogy erélyes akciót indítanak Clemenceau ellen, mivel tervszerűen dolgozik a kabinet megbuktatásán.

Northcliffe lord Reims pusztulásáról.

London. Northcliffe lord Reimsből visszatérve a Timesben leírja a város borzalmas helyzetét. A tartós bombázás eltorlaszolta az utcákat. A lakosokat gázvédő álarccal látták el. Az érseki palota romokban hever.

„The Kaiser” — nem vár.

London. A nős emberek küldöttségének lord Derby válaszában kijelentette, hogy „The Kaiser”, a német császár nem vár addig, amíg Angliának elegendő nőtlen katonája lesz.

Páris. Petain tábornok, a verduni főparancsnok a következőket mondta a párisi újságíróknak:

— Mondja meg azoknak, akik a front mögött vannak, hogy dolgozzanak. Dolgozzanak éjjel-nappal, hogy nekünk mindent meg-

adjanak, a mire szükségünk van. A többi azután a mi dolgunk... A németek két nap óta Malancourt-nál és Avocourt-nál csak azért érhettek el bizonyos sikereket, mert meglepetésszerűen támadtak, emielyt a franciák megteszik ellenintézkedéseiket, feltartóztatják a németeket. A közönség azután megvigasztalhatja magát azzal, hogy ez a szakasz nagyon messze, tizenhét kilométerre van Verduntól.

Harcba vetették a francia tartalékokat.

Bern. A „Bund” jelent, hogy Joffre elrendelte a tartalékok egy részének harcbevételét Verduntól, mert a csaták elérték kulminációjukat. Katonai szakértők szerint ez nem jelenti a verduni akció végeinek közeledését, de a tartalékok beállítására mégis siettetni fogja a döntést. A legtöbb katonai kritikus szerint meg legalább két hetig fog folyni a legnagyobb hevesseggel a harc, amíg jobbra, vagy balra el kell döntie.

Mit ígér Poincaré a szerbeknek.

Páris. A szerb trónörökös az Elysée-palotában tiszteletére adott ebéden résztvett. Hivatalosak voltak erre az ebédre a kamara és a szenátus elnökei, a kormány és a szenátus tagjai és a szövetséges államok képviselői. Poincaré elnök beszédet mondott, amelyben hangsúlyozta, hogy Franciaország nem változtatja el Szerbia ügyét a szövetségesek ügyétől. Az újonnan alakított szerb hadsereg segítségével a szövetségesek felszabadítják a szerb területeket, hogy Szerbia szuverenitásának és függetlenségének alapjait ismét helyreállítsák és hogy az elnyomott igazságnak újra érvényt szerezzenek. A trónörökös válaszában köszönetet mondott a szerbeknek tett ígéretekért.

LEGUJABB.

Erkezett éjjel 3 órakor.

Milanó. Cadorna Londomba érkezett. Dacára annak, hogy a cenzura eltiltotta érkezésének jelentését, rengeteg népiömeg várta a pályaudvaron. Fogadtatásán megjelentek French és Kitchener. Később Cadorna Kitchenerrel látogatást tett.

Lugano. A Corriere jelent Athénből: A kamarában Dragonisz pénzügyminiszter Görögország gazdasági helyzetét végtelenül súlyosnak ecsevelte. Segélyforrást sem beföldön, sem külföldön nem találtak. A tudósító megjegyzi, hogy a négyesszövetséggel a kölcsöntárgyalások megheiusultak, a központiaktól és Amerikától a görögök nem akarnak kérni. A Patrisz, Venizelos lapja, hangsúlyozza, hogy míg csak Görögország állástoglalása nem tisztázódik, pénzügyi terén mindig Anglia és Franciaország ellenállására találnak.

Athén. Szalonikiból jelentik: Az entente hatalmak a központiak támadását várva a háttér mentén erősen kiépítették vedvonalakat. Minden hámozat erőltetésekkel, agyukkal szerelték fel. A terep előnyeit teljesen kihasználják.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelent: Böleke repülő-lőhadnagynak, aki a tizenkettedik ellenséges repülőgépet lőtte le, Vilmos császár kéziratban kifejezi elismerését, egyuttal a Pour la Merite rendjelet adományozta neki. (Böleke, mint a tegnapi német hivatalos jelentette, azóta a tizenharmadik ellenséges repülőgépet is lelőtte. A szerk.)

Frankfurt. A Frankfurter Zeitung jelent az orosz határoiról: Az oroszok a Narocz folyónál és az Uscieckonál vívott harcokban borzalmas veszteségeket szenvedtek. Az orosz tüzérség zárt tüzet saját csapataira irányította. Az első szibériai hadtest teljesen elpusztult.

Rendületlenül áll frontunk északon.

(Betöltötte hivatását az uscieckói hidtő.)

Távirati tudósítás.

Budapest, március 23.

Az oroszok kisebb-nagyobb felderítő osztagokkal hetek óta intéznek támadásokat Keletgalíciai, bukovinai és volhyniai frontunk egyes pontjai ellen. Az osztrák-magyar csapatok, valamint Keletgalícia egyik frontszakaszán a német csapatok, minden eddigi támadást visszautasítottak. Az osztrák-magyar állások annyira erősek, hogy az orosz előretörések az ellenségre nézve mindig nagy veszteséggel jártak, mert kedvezően felállított ütőgeink tüzkörébe kerültek és energikus ellentámadásra találtak.

Pflanzer-Baltin, Böhm-Ermolli, József Ferdinánd főherceg és Bothmer gróf csapatai rendületlenül megállították helyüket és állásaikat változatlanul megtartották. Volhyniában már hosszabb idő óta nem voltak nagyobb harcok. A kisebb ütközések itt sem okoztak változást egyetlen ponton sem. Keletgaliciában sem nyertek területet az oroszok, sem a Stripánál, sem a Dnyeszternél. Az újévi csata lezajlása óta a Stripa mellett, különösen Tarnopóltól északnyugatra, valamint a Cebrov-szakaszon voltak hevesebb küzdelmek.

A Dnyeszter mellett a harcok gyújtópontja Uscieckónál volt, ahol tudvalevően a folyó északi partján előretolt sáncállásunkat kitörtették, ami azonban az osztrák-magyar front állását legkevésbé sem befolyásolja. Ezek a sáncállások ugyanis a Dnyesztermenti védelemre nem voltak fontosak; azonban mivel éskalakuan benyomultak az ellenséges pozíciókba, igen kellemetlen akadályul szolgáltak az oroszokra nézve. Az uscieckói állásokat az oroszok három oldalról vették körül és épen ezért az osztrák-magyar csapatoknak három oldalról kellett az orosz aknátámadások ellen folytonosan védekezni. Az orosz tüzérség koncentrikus bombázásának is ki voltak téve ezek az előretolt sáncállások.

Ilyen körülmények között az osztrák-magyar hadvezetőség ezeket az állásokat, a melyek csak az ellenség nyugtalanítására és megfigyelésére valók voltak, feladta abban a pillanatban, amidőn további védelem olyan nagy veszteségbe került volna, a mely nem lett volna egyenértékű a fontosságával; és különben is ezek az állások a letolyt hat hónap alatt már teljesen betöltöttek hivatásukat. A sáncállásokból való visszavonulás az ellenséges állásokon keresztül előrendű bravuros cselekedet volt.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházról máskor:

Péntek: Csillag Teréz utolsó vendégfelépte: „A buborékok”.

Szombat: délután: „Onagysága ruhája”. Este: „Ógágyprimás”.

* Alfons ur. A Montmartre környékén ma is „Monsieur Alfons”-nak nevezik a pénzzel megfizetett, könnyű lelkiismeretű selyem tükör. Dumas, a ki minden kényes témához hozzá mert nyulni, ezt a romlott típust tette darabja főhősévé. Nádaki alakításában hosszú ideig mulatott ezen a nemzeti színház közönsége a variánsaiban ma is ott szerepel a legmodernebb franciák darabjaiban. Alfons ur nem tartozik Dumas legjobb darabjai közé, de elvitathatlanul pompásan megjátszható szerepekkel ékes. A törvénytelen gyermek problémája kísért, mint annyi más darabjában, ebben is; a XIX század Párisának ez a legszembetűnőbb társadalmi kérdése a ennek megoldását egy briliánsan megrajzolt alak kezébe helyezi. Ezt az alakot — Guichardot — személyesítette ma Csillag Teréz. A humor drága aranysszála azövédött minden szava, minden mozdulata köré, míg kitért a csillag hűvös szöveg, amelyen pajkos incselkedő gnómok kacagtak. És kacagtatták a kissezámú, d. lelkes közönséget, mely a nagy művész játékát igaz megértéssel kísérte és lelkesen tapsolta. K. Kápolnai J. különösen a második felvonásban volt igaz, őszinte és megindító. Kedves volt kis szerepében Szogyi Irma. Értékesnek tartjuk a Hidvégi alakítását. Olyan volt, amilyennek a szerepe kívánta. Egyszerű, komoly, tartós. Kertész tulságosan határozott volt és az író intenciója ellenére: tulságosan rokonszenves. Z. A.

* A színház vendégei. Arad város színházi bizottsága ma délelőtt Kintzig János főispán elnöklésével ülést tartott. Varjassy Lajos polgármester bejelentette, hogy a Kossuth Emlékosztályzatára a rokant katonák javára az aradi színházban jótékonycselekedést rendez. Szinre kerül Molnár Ferenc „A fehér felhő” című darabja, amelynek bemutatására a szerzőt is meginvitálta a társaság. Azt kéri, hogy erre az alkalomra a helyiségeket ötven százalékkal emelhesse. A bizottság megadta az engedélyt. A színház tagjai március hó 27-én és 28-án szolgálnak ritka látványossággal a közönségnek. Ritta Sachette, a mai kor egyik legkiválóbb moziszínésznője és a legérdekesebb táncosnője vendég szerepet a színházban és ennek az attrakciónak leköltése igen nagy anyagi áldozattal jár. A pártok és a támlászekek árának ötven százalékos emelésével órajtják biztosítani az anyagi sikert. A bizottság erre is engedélyt adott. Lukácsy Lajos szövegeltette, hogy a színházban előadott eredeti darabot az igazgató nem mulassa be előzetesen a színházi bizottságnak, noha erre a szerződés kötelezi. Szendrői Mihály igazgató elismerte, hogy ez kötelessége, de szívesen vedekesett, hogy a „harai” című darabot, amelyre a felszólító elzött, Kolozsvárról már több szinre hozták. Azt kéri az igazgató, hogy a bizottság mentse őt fel a bemutatási kötelezettség alól, mert most nem minden darab szerepel a fővárosi színházak műsorán, minthogy azok legtöbnyire egy-két újdonsággal töltik ki a szezon és ezért külföldi termelése szorultnak a vidéki igazgatók. A polgármester indítványára a bizottság azt mondta ki, hogy az igazgató a külföldi vásárolt darabokat bemutatni tartozik és a bi-

zoitóság soron kívül intézi el az engedély kérdését.

* A színház hírei. Szombat és vasárnap előadások. Szombaton délután 3 és fél órakor Onagysága ruhája kitűnő énekes játék kerül szinre a már ismert elsőrangú szereposztásban. Este 7 és fél órakor A ógágyprimás kitűnő operett van műsoron Z. Váradi Margit, Horváth Mici, Barics, Gyöző, Járasi S., Kertész a főszerepekben. Vasárnap délután 3 és fél órakor A császárné pompás operett kerül szinre, a címszerepben Horváth Micivel. Este 7 és fél órakor Engel (Kálmán) Sárka felléptével megismertli a társulat a Sárga liliom kitűnő színházi játékot. A nagyherceget ez alkalommal Kertész Dező játsza. Előkészítést: Lázus munka folyik a színháznál, hogy az idény két leghatalmasabb újdonságot előkészítsék. A mágnás Miska operett és A fehér felhő Molnár Ferenc órási sikert aratott Marakutuma. Szinpadon, szabóműhelyben és a testőteremben egyaránt beszokmányos munka folyik, hogy a két kiváló újdonságot stilszerű kiállításban hozza szinre a társulat.

* Szerződés. Szendrői Mihály, az aradi színház igazgatója a Nagyváradra távozó Kovács karmester helyébe szeptembertől Gellért Pál karnagyot szerződtette.

* Lejáró pályázat. A Temesvár sz. kir. város mozgószínházi által előadóra alkalmas versre, vagy novellára hirdetett 100 koronás pályázat határideje szombaton, i. hó 25-én jár le. A pályamunkáknak e napon legkésőbb postára kell adajniok.

* Embervédelem a háború után címmel tart előadást szombaton, e hó 25-én délután fél órákor a városháza dísztermében Madzser József a könyvtárak igazgatója. A felolvasást az Összetartás szabadkőműves páholy rendezi. A belépés díjtalan.

* A cirkusz királynő, ez a minden tekintetben kolosszális artista-dráma dominálja hetek óta a fővárosi mozi- és színházak műsorait. Az Apolló nagy áldozatok árán egy napra megszerzte a hatalmas filmet és vasárnapra tűzte műsorra.

* A szerelem uzsorása. (Nagy Nordisk-dráma az Apolló-színházban.) Az Apolló-színház szokásos pénteki új műsorán egy nagyszabású Nordisk-dramát mutat be. A szerelem uzsorása a címe az új Nordisk-filmnek, amely méltán sorakozik a csodaszép, művészi szempontból is tökéletes Nordisk-képek közé. Egy pupos leány tragikus sorsát rajzolja meg sötét színekkel a lélekhez szóló kép. A kis városka feltűnő gavallérijába, Bork hadnagyja szerelmes lesz Olga, a szegény pupos leány. A hadnagy megretélja a nyomorék leányt, akinek a lelkén mely sebet üt a katonatiszt kegyetlen tréfiája. A sors nagy dolgot művel: Olga sorjegyén nagy összeget örököl a természetesen megszerzi a hadnagy hamisított váltóit. Bork hadnagy, amikor megtudja, hogy nincsen kegyelem a számára, leugrik egy magas sziklaról. Sebásütese azonban nem halalos, hanem marosan felépül és Olga, amikor megtudja, hogy a hadnagy már elfejyerte lrmát, az ő legjobb barátját, nászajándékkul a hamis váltót küldi el hozzájuk, ő maga pedig öngyilkos lesz.

* Meghívó: Marisa lányom lakodalmára. Tisztelt népség, apraja és nagyja, hatalja és öregje, eriesítom kezemtökkel, hogy Marisa lányom lakodalmát 1916. évi március hó 25-én szombaton és 26-án vasárnap mindkét nap az Erzsébet-mozgósínházban tartom meg az lepedőn. Boicsos személyem ez alkalommal különötte rigmusokkal köszönti az népeességöt. Szép állat az potyka-harisa, szobu műnyaszszony Göro Marisa. Olyan lakodalom lesz ez, mely hat országra szól, amilyent még nem párt kend, mióta az orra kiltakdt a mióta a baba maglórdette. Ha ilyen háborus viág nem lenne, egy néig véget se vetnék az vigasságnak. Gyöjjön el hát apraja, nagyja, hatalja, öregje, ha igazandí fényes lakodalmam, mulatságot akar latni. Szívesen fogom személyesen fogadtosítani o. m. a f. Legelőzebb: A pescsatelenek orvosai, a főszerepben Waidemar Fylanderrel.

* Vergődő szívek. (Magyar film szénzáció az Urániában.) Az első igazi magyar társadalmi mozdíráma, mely csak egy ötletben irodalmi vonatkozásu, egyébként egyenesen a vászonra írt és jelenetezett szöveg, melynek mesteri drámai felépítése van. A jelenetelés, úgy, amint a sűrűtlen drámai jelenetek egymásra következnek, a legizgalmasabb párbeszéd arejével hatnak. A téma magva: egy könyveió, ki tíz év előtt súlyos családi körülmények között sikkasztott, most, hogy a gyáros rájön régi bünére, csakhogy a gyalázattól megmeneküljön, hozzáerősökölja leányát a gyárhoz, noha az a fiatal mérnököt szereti. Az apa, hogy a leányt rábíra a házasságra, megkeri a mérnököt, hogy egy levélben önként mondjon le a leányról, mintha anyagi gondok miatt lenne hátlen. A mérnök sajnálja a megtört apát, vérző szívvél vállalja ezt a megoldást. Ebből fejlődik a dráma, mely egyik fordulatból a másikig ér, egészen egy izgalmas történeteski tárgyalásig, mely két vergődő szív történetének harmonikus befejezéséhez vezet.

TORVENYKEZÉS.

Spiteler nem kapott ügyvédet Aradon.

Az Aradi Közlöny tudósítottától.

Arad, március 23.

Megírta az Aradi Közlöny, hogy Kele Gyula dr. aradi ügyvéd ezerháromszázegyházy korona ügyvédi költségért keresetet adott be Spiteier Radótt pékmester ellen. Az ügyvéd a kihágási bíróság előtt letöltött ismeretes lisztsempészési ügyben képviselte Spiteiert. Amikor a felelősség után a tanács is helybenhagyta a két hónapi elzárást és úzenhet-ezer korona pénzbüntetést kiszabó ítéletet, Spiteier megtagadta ügyvédje költségjegyzékének megjelentését, amire Kele Gyula dr. keresetet adott be kliense ellen.

Az ügyet ma kellett volna tárgyalni, azonban sajátos körülmény miatt elmaradt a tárgyalás. Kele Gyula dr. megjelent a tárgyaláson, Spiteier is ott volt, azonban a kereset tárgyalására még sem került sor. Az új polgári parrenatartás szerint ugyanis ezer koronán felül perekben ügyvédi kényszer van és a tárgyalást vezető bíró felszólította Spiteiert, hogy ügyvéddel jelenjen meg. Spiteier azonban Aradon nem talált ügyvédet, aki képviselést ebben a perben vállalta volna, még az ügyvédi kamarától sem kérhetett, mert a kamara csak szegény jogon rendel ki ügyvédet.

Végül is kénytelen volt a bíró a kereset tárgyalását elhalasztani és határozotlan utasította Spiteiert, hogy az új tárgyalási határnapon ügyvéddel jelenjen meg.

§ A rablógyilkos asszony az ügyészség fogházában. Hrucsanovics Istvannét, a Hunyadi-utcai rablógyilkosság tettesét ma délelőtt átkísérték az ügyészség fogházába, ahol Eckenberger Károly vezető királyi ügyész külön cellában helyeztette el. Tompa Gyula dr. ügyész holnap fog tenni indítványt a gyilkos asszony előzetes letartóztatásba helyezésére iránt.

Fővárosi előfizetőink és olvasóink b. figyelmébe.

Melután fővárosi postautalványon az irásosli közlemény nincs megengedve, arra kérjük azokat, akik a háborúból pénz káldenek, hogy egyidejűleg külön levelező-lapon jelezzék, hogy az összegük milyen célból küldötték.

Negyvenezer orosz gránát egy divízió állásaira.

(Az oroszok harcok szomszédságában. — Magyar tábornok magyar hadosztálya.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 23.

Age Madelung írja a besszarábi frontról a Berliner Tageblattnak:

A vezérnagy és divízióparancsnok úgy helyezte el megfigyelőhelyét, hogy onnan a hadosztály összes állásait áttekintheti. A divízió csupa magyar ezredből áll. A generális is magyar. Ismertem egy főhadnagyot — már rég elesett Krakónál — akit ugyanígy hívtak. Amint szemben álltam a tábornokkal, az első magyarországi ősz, 1914. sok emléke ébredt belümben...

A tábornok szigorúan ügyel arra, hogy senki, akiarra nem hivatott, ne léphessen megfigyelőhelyére. Nekem és a kapitánynak, aki engem kísér, szigorúan meg kell ígérnünk, hogy nagyon óvatosok leszünk. Szemben áll az orosz a reggeltől estig kutatja táveszövével frontunkat, hogy megtalálja a megfigyelőhelyeket. S ha egyet felfedezett gránát esővel árasztja el, úgy, hogy kénytelenek vagyunk azt elhagyni a másikat keresni. Mi ugyanígy teszünk. Mindkét részről sok szam kénytelen a tizenötösörös nagytűz keresztlül a terület, hogy az ellenség ideg-gócját elfedezze.

Szellemesen elkészített maszkok fedik az állásokat. Az nem megy, hogy hirtelen egy földhányás, vagy füves dombszéka keletkezzék ott, ahol eddig nem volt semmi ehhez hasonló, vagy pedig fák és bokrok, amelyek eddig meg lehetőséget szerényen állottak, egyszerre — különösen téli napján — haldokló virágzásnak indulnak.

Tévedve, fedve a természetes és mesterséges fedezésként, tekintünk a saját és az ellenség állásai felé. Látszólag senki sem létezik sem. A mező népeken a minden halgat.

E szabazon az oroszok minden áron át akartak törni. Bára lakoznak a magasiat, amelyet még mindig tartunk, jobbra a gyümölcsös, amely uszlan terület lett az ehésséges állások közl. Pusztán szemmel látom a gránát lecsapódások nyomait, egyik tolvárt a másik mellett, mint vilámi kietlen, kráterekkel kirakott föld-tajkópet. Az oroszok keresztül akartak törni. Órákat veszték a francia tanítómesterekkel, míg most maguk is tudnak dobpergészerű tüzeléssel dolgozni. Látom a földön, hogy mindent megkapott, amit csak elviselhet. És még is tartott a divízió a lehaszabol mindenkit, azt behatott árkaiba. Véres napok voltak. Ha a gyümölcsös szilvaiból még megmaradt egyik, vagy másik, vörös virágok fognak azon nyitni a gyümölcsök oly sötét és édes lesz, mint még soha. Szerekes párok fognak a gyümölcsök dusan megrakott ágak alatt felkutatni a más dolgokról fognak beszélni, mint a nagy nábaról a az elesettekről, akik a szilva alatt nyugoznak. De ha már jókora óta a vértől telt gyümölcsöt, amely ártatlanul hulló diákba, azokat lehungyják egy pillanatra, akkor egyszerre kiemelkednek a földre. Az egykori harcok, dobolnak az egyenlő s ver őszözi a gyümölcsös földét, mint 1916. tavaszán.

Egy nap é egy éjjel hullnak a gránátok az állásokba, a földdel egyenlővé teszik az árkat és lecsúsztatják a rónák sorainkat. Még a magasiat legvárosabb partján is, ahol a tar-

talékok fektésznek, furdónak gránátok a földbe és husba. Hogy emberaink ezt ki tudták tartani! A föld és pokol minden tüze és tüzeszámára itt gyűlt össze, hogy az embereket félelemmel töltsse el. Eg a föld és ég a menny. A tüzesövek kinyújtják vörös és sárga és zöld nyelveiket, köhögnek és oládnak, hogy büzik minden akrazit, kén és gáz és a pokol minden keverékétől. Innen és tu. szállnak a pusztító óriások, mert mi sem halgatunk. Mi is tekintélyes tüzésőget gyűjtöttünk tömegbe s egyik elsőrendű tüzer-speciálista dirigálja az orozszert. Az oroszok letapulnak árkaikban. Néha kísérletet tesznek, hogy előre jussanak. Nem megy. Állásaink még nem éretek a rohamra. Egy orosz zászlóalj létszámát már többször potolták ki s most megint leolvadt tizenhét emberre — mondják a foglyok. A tizenhét közt volt egy százados. Parancs: előre! Mindennek dacára: előre! „Nincsenek katonáim, tizenhét emberem maradt az egész zászlóaljából!” — jelenti a kapitány vissza. Parancs: előre, még ha egy emberrel is! A kapitány megtörli szemét: „Menjünk tiuk, meg kell halnunk.” És meghaltak...

Reggaledik. Négy óra tájban még emelkedik az orosz tüzeles. Le sem lehet már irni. Egy óra hosszat dobolnak, amint csak az ágyúcsövek kibirják. Drótakadályokat, spanyol lovasainkat, acélmeilvédeinket, mind elviszi az ördög. Ugyanaz a sorsuk az árkoknak és a könnyű fedezékeknek. Ugy látszik, mintha egy esomó óriás vadkan porba és füstbe burkolva agyarával szántaná fel a földet.

Es a divízió emberei még is kitaranak: azok, akik még életben vannak. Egy honvéd jelentkezik a századosnál: „Századosur alásan jelentem, a kötőzhelyre kell mennem!” Mindkét kezét kinyújtja, mindkét alsókarja hiányzik. De még bocsánatot kér, hogy egy pillanatra el kell hagynia helyét.

A pergőüz ez órája alatt, mint azt hiszmitották, negyvenezer gránát hullott a divízió állásaira. His még is maradtak élve emberek az árkokban és még is megmaradt a gyümölcsösben sok szilva, amelyek vöröses virágot fognak hozni... Vándor, ha valaha eljutsz a gyümölcsösokertbe, amely vöröses virágzik, gondolj a harcokra, akik itt éretek s mindannyunkort eleset!

VÁROS ÉS MEGYE

A vágatási díjak emelése. Arad város törvényhatósági bizottsága még a háború előtt felrakta a vágóhídi díjakat. A miniszternek civileg nem volt kifogása az emelés ellen, csak azt kívánta, hogy a három évi korgalom utlagának kiszámítása alapján történjen az. Burko Ferenc vagonos igazgató bista mag s vanás egy új tarta elkészítésével. Az igazgató egy rakatvül nagy szorgalommal és lelkiismeretességgel, valamint szakértelemre valló munkálato készítet. E szerint a vágóhíd évi kiadása 66,875 korona, a telekelt jövedelem pedig 66,397 korona lenne. Ez 2,478,621 kő más termelésnek felel meg. Azonban 1915-ban már csak 6421 korona jövedelem volt, mert a háború következtében a husz-

emelés sem fedezi a kiadásokat és ezért az igazgató a háború tartamára 96 százalékos pótlék kivételét javasolja. Lócs Rezső helyettes polgármester háttón döntött egy szakértelemmel elé terjeszt az igazgató memorandumát.

A hősök szanatóriuma.

(Látogatás csepeli Weisz Manfrédnél.)

Fővárosi tudósítótól.

Budapest, március 22.

A monarchia összes lapjai bejárt a csepeli Weisz Manfréd töltenygyáros nagyszerű szilvösárgóli tanuságot tevő alapítványának híre. A keltős monarchia legnagyobb töltenygyarának tulajdonosa csaknem egy millió koronás alapítványt tett tódóbajos katonaisztek számára építendő szanatórium céljaira. Méltán sorozható csepeli Weisz Manfréd alapítványa — a mai viszonyokhoz mérten — a németországi Krupp család adományai mellé. A magyar töltenygyáros ezen a téren különben uttörőként is szerepel nálunk, mert amióta ő megalkotta alapítványát, azóta néhány nagy pénzintézet is követte nemess példáját.

Fővárosi tudósítónk meglátogatta ez alkalomból csepeli Weisz Manfrédet Mária Valéria-utca 17. számú házában. Korán reggel már irókáiban találta. A zömök alakú, rövid sűrű szakállú, nyílt tekintetű európai hírű tértin szakadályos munkával tölti napjait, a becsületos polgári munka mintaképe Weisz Manfréd.

— Az én alapítványom — mondta — csak szerény kezdet, mert remélhetőleg mások is adakoznak erre a célra. A szanatórium remélhetőleg nemokára működni fog, mert kívánatos, hogy ilyen intézmény minél több legyen hazánkban. Korinyi Frigyes báró professzor barátom őszinte nyíltsággal feltartotta előttem a tódóbaj pusztításait és rámutatott arra a veszedelemre, amely népünket e kör miatt fenyegeti. Ő kért meg, hogy járuljak hozzá egy tódó-szanatórium létesítéséhez és azonnal megértettem kéréme óriási jelentőségét. Tettem ezt abban a biztos tudatban, hogy nem maradok egyedül ezen a téren. Ötletébe születése napja alkalomból azonnal leajánlottam az alapítványt. A szanatóriumban 82 tuzlet és ugyanannyi konygányi foglak emelyezni és az Erzsébet királyné szanatórium orvosai ápolják majd őket. A honvédelmi miniszterium és a szanatórium-egyesület között e tekintetben már megállapodás is jött létre. Az ügy megoldása a legjobb uton van. A tóvasos tudvalevőleg megalkotta a tuzlet, a tervek már elkészítettek és talán 3 hét múlva az építkezést is megkezdhetik. Azt szeretném, hogy tavaszkor a gyógykezelés is megkezdhető legyen és minden lehelőt elkövetek, hogy az intézet az orvos tudomány minden modern követelményének megfelelően legyen felszerelve. Bárcsak minél hatalmasabb lehetne! Tájéztetni ezt a szanatóriumot és bárcsak minél több embert mensthemének meg a magyarság számára.

Ízt mondtam csepeli Weisz Manfréd. S mi még azszal egészítjük ki ezt a nemess óhaját, hogy bárcsak minél több olyan magyar arrai rendelkezne az az ország, mint csepeli Weisz Manfréd, aki Korányi báró első szavára kinyitotta a vasszekélyet a legvárosabb elő érdekében.

Románia nem bizik Oroszország erejében.

(A oroszotiek kiábrándulása.)

Tudósított.

Bukarest, március 28.

A Moldova trja: A oroszoti lapok szerint Oroszország Romániának segítségét fog nyújtani az esetben, hogy ha Nemetszág, vagy szövetségesei Romániára valamelyes határozatot akarnának reá kenyszeríteni.

Ez időig azonban sem Németország, de szövetségesei sem szándékoztak Romániát megtámadni és ezután sem fogják azt tenni.

Hogyha ellenben Oroszország győzött volna, úgy bizonyára megtámadta volna Romániát. Bizonyítja ezt az a körülmény, hogy Oroszország akkor, a mikor csapatai a Kárpátokban állottak és már bizonyosnak látszott a győzelem Besszarabiában csapatokat összpontosított és Moldova déli részét Galac varossal együtt kérte cserebe Erdély egyik részéért. És Oroszország valószínűleg erőszakkal is megszállotta volna ezen területet, hogyha Románia nem egyezett volna bele a cserebe. A mi azonban az oroszok felajánlott segítségét illeti, megállapítjuk, hogy Oroszország egyelőre önmagát sem tudja megvédekezni és nem sokára maga fog segítségre szorítani.

A besszarabiai orosz erőfeszítések.

Bukarest. Tulceából jelentik a onkaresti lapoknak: Az oroszok ismét csapatokat szállítanak Besszarabia déli részébe. Számos gyalogos és kozakezred, műszaki csapat, mozgó-kornazak és apolónók érkeztek Renibe. Ismail környékén jelentékeny csapatösszevonások történtek. Bolgradba, a besszarabiai vasutak csomópontjába a már ott levő csapatok mellé kaukázusi cserkeszeket is szállítottak. Értesülésünk szerint a most összpontosított csapatok száma messze felülmúlja a múlt év őszén Besszarabia déli részén összevont csapatok számát. Az orosz dunai flotta naponta szállított Reniből Ismailba csapatokat és élelmiszereket. Ezek az orosz csapatmozdulatok — a román lapok szerint — állítólag összetűgnek a bolgárok dunai és a dobrogeai határon történő készülődéseivel, melyek viszont összetűgésben vannak a tavasszal a német-osztrák-magyar-osztrák fronton várható nagy harcokkal.

Török kereskedelmi ügynökség Bukarestben.

Bukarest. Bazarin N. volt török miniszter, aki tudvalevőleg megszerezte a román állampolgárságot, Bukarestben import és export kereskedelmi ügynökséget állított fel a Kelet részére.

Ismeretlen hajó elsüllyesztése a Fekete tengeren.

Bukarest. Nazargieből jelentik a bukaresti lapoknak: Tegnap reggel egy ismeretlen eredetű kereskedelmi gőshajót, amely Constanzából Konstantinápolyba ment, két orosz hadihajó követte és elsüllyesztette. Eddig még nem tudható, vajon a hajó legénységét megmentették-e?

A Hungária textilgyár tőkeemelése.

(Rendkívüli közgyűlés.)

Az Aradi Közlöny tudósítja.

Arad, március 23.

A „Hungária” Aradi Pamutárugyár r.-t. ma d. u. 3 órakor tartotta meg az alaptőke felemelése végett összehívott közgyűlést, melyen ifj. Neuman Adolf báró elnökölt. A közgyűlés következőleg folyt le.

A részvényesek üdvözlése után elnök megállapította, hogy 2478 szavazatot képviselő 31 részvényes jelent meg s ennél fogva a rendkívüli közgyűlés határozatképességét kimondja. A jegyzőkönyv vezetésére felkéri Mandl Vilmos dr. társasági jogtanácsost, a jegyzőkönyv hitelesítésére pedig a közgyűlés az elnök ajánlatára Raicu Sebő és Weisz Márkuaz részvényeseket választja meg.

A napirendre kitűzött tőkefelemelés idejének és módjának indokolása az igazgatósági jelentésben van felvéve, melyet az alaptőke felemelésével kapcsolatosan szükségessé vált alapszabálymódosításokkal együtt elnök felhívására Loránt Emánuel kereskedelmi igazgató olvasott fel egész terjedelmében.

Az igazgatóság az alaptőke felemelésének fogantatását indítványozza, mert ezt az 1912. évi december 22-iki rendes közgyűlés már elhatározta. A felemelést most kell biztosítani, mert a háború befejeztével meginduló óriási termelésre a gyárnak pénzügyileg és műszakilag el kell készülnie, hogy a nagy konjunktúrától el ne essék és a versenyben el ne maradjon. A gyár és a termelési ágak kiterjesztése és kiterjesztése céljaira tehát nagyobb összegre van szüksége, mihez a forgó tőke biztosítása járulván, az igazgatóság indítványa mindenekelőtt az, hogy a 2.200.000 korona alaptőke emeltesék fel 4.400.000 koronára. Kivételül alá kerül tehát 4400 darab részvény 500 korona n. é.-ben és 5 korona bélyegzővel.

A siker érdekében az igazgatóság az új alaptőke felének és az esetleg nem jegyzett részvényeknek átvételéről előzőleg gondoskodott és ezt olyképp biztosította, hogy a gyár vezetése értékes szakerőket is nyerjen. A régi részvényeseknek fenntartatik az elővételi jog olyképp, hogy az 1916. március 24-től 1916. április 6-ig megállapított jegyzési határidő alatt két régi részvényre egy új részvényt jegyezhetnek. A részvényösszeg 30 százaléka azonnal, 70 százaléka pedig az igazgatóság által közölteendő időben fizetendő be, legkésőbb 1917. szeptember 30-ig.

A részvényesek közül csak Kepes Gyula dr. budapesti ügyvéd szólalt fel és pedig nem más érdeket képviselőként, hanem amint azt hangsúlyozta, csak saját egy részvénye érdekében. Mindenekelőtt kérte, hogy kikből áll az a csoport, mely a részvények felét átveszi és mily szerződést kötött vele az igazgatóság. Kéri ennek felmutatását. Ellenzi a feltételeket, tőkefelemelést és az alapszabálymódosításokat.

Ring Géza igazgató az igazgatóság nevében kijelenti, hogy az a kérdés, mily szerződések kötöttek, hogy kik tognak részvényeket jegyezni, vagy átvenni, nem képezheti a közgyűlési tárgyalás tárgyát és hasonló kérdésre, hasonló körülmények között egyetlen társasági vezetőségtől sem kapna választ a leiszó-

láló részvényes, kinek érdeklődését abban a terjedelemben, mely minden részvényt érdekelhet, kielégítheti avval a felvilágosítással, hogy már a jegyzési feltételekben foglaltatik az, hogy az új részvényesek ugyanazokkal a feltételekkel jegyezhetik csak az új részvényeket, mint a régi részvényesek és semmitéle előnyben nem részesülnek.

Kéri, hogy a közgyűlés fogadja el az igazgatóság indítványát.

Bing Hugó indítatva érzi magát Kepes Gyula dr. felszólalása folytán, hogy az igazgatóságnak a tőkefelemelés sikerét biztosító és a részvényesek érdekeit előmozdító, körültekintő fáradozásáért köszönetét és bizalmát fejezze ki, amit a közgyűlés általános helyesléssel határozattal is emel.

A közgyűlés az összes szavazatokkal Kepes Gyula dr. egy szavazatát kivéve, elfogadta az igazgatóság indítványait.

Az alapszabályok megfelelő módosításának elfogadása után az igazgatóságba két új igazgatót választottak és pedig: Kintzig Jánost, Arad szab. kir. város főispánját és Czeczowiczka Edwin, wien-i szövőgyáros és mérnököt. Ezután elnök a közgyűlést berekesztette.

A közgyűlésen a következő részvényesek voltak jelen: Neuman Adolf báró, Neuman Károly báró, Ring Géza, Loránt Emánuel, Rap de Heer, Fodor Gyula, Mandl Vilmos dr., Kepes Gyula dr., Edwin Czeczowiczka, Szathmáry Minály, Raicu Sebő, Leopold Zsigmond, Tenner József, Parecz Béla dr., Vermes János, Deutsch Andor, Vörös László dr., Vásárhelyi József, Székely Minály, Ernst Pollack, Holländer Miksa, Kell Lajos, Neuman Dániel báró, Wadowsky Gusztáv, Fuchs Arnold, Réthy Viktor, Weisz Márkuaz, Bing Hugó, Schwartz Adolf, Freud Fülöp, Kintzig János, Goldschmidt Sándor, Vörös Henrik.

SPORT.

+ Aradi tornászok a harctéren. Az Aradi Tornaegyesület megtartotta 33-ik közgyűlését Lőcs Rezső helyettes polgármester elnöklésével. A tagok örömmel vették tudomásul Erdélyi Ferenc t. kár jelentéséből, hogy az egyesület a háború ellenére is megtette a kötelességét és a sportéletből kivette a maga részét, ahol erre alkalom kínálkozott. Természetesen, hogy az elmúlt utolsó évek nagyarányú és intenzív sportkultuszáról most szó sem lehet, mert az egyesületnek 270 tagja teljesít katonai szolgálatot. A hazatias véráldozattal sem maradt adós az egyesület, mert Badalik Béla, lilés Jenő, Koch Sándor, Kolarov István, Morgenstern Lajos, Német Alajos és Szalay Rezső hősi halált halt. Hadifogságba 34 tag, mint sebesült a kórházban 41 tag van. A harctéren is megállták az aradi tornászok a helyüket, amit az bizonyít, hogy 17 kitüntetést szereztek eddig az egyesület tagjai, köztük Tóth Károly, a 2. gyulai honvéd gyalogezred tizedese az 1-es osztályú vitézségi érmet és a német II.-od osztályú vaskeresztet. Azonban a női szakosztály, amelynek vezetője Kopp Erzsébet, szorgalmasan és nagy lelkesedéssel haladt tovább is azon az úton, amelyen már annyi elismerést szerzett az egyesületnek. A közgyűlés a tisztikart újól megválasztotta.

Nyomtatvány rendelőik

szíves figyelmébe ajánljuk, hogy szükségleteikről idejekorán gondoskodni sziveskedjenek, amelynyiben később a — papírák rendkívüli emelkedésére való tekintettel — kénytelenek leszünk mai árainkat aránylagosan emelni.

A bukaresti lapok és az aradi Romanul beszüntetése.

(Olcsó martírium. — A román nemzetiségi párt és a Romanul.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, március 23

A bukaresti lapok az aradi Romanul megjelenésének betiltását oly értelemben kommentálják, amely a belügyminiszteri rendelkezés indító okainak ép nem felel meg. Különösen a monarchia elleni gyűlöletükben szélsőségekbe menő lapok, mint az Adeverul, Actiunea, Epoca, Nationalul, Diminiciata, Universal tüntetik fel az aradi lap megjelenésének ideiglenes szünetelését elsőrangú politikai eseménynek, a hegyeken inneni és túli románság mérész kihívásának, a háboruban oly vitésül viselkedő magyarországi románok elnémitésének, szörnyen brutális csínynek, amelyet „a garázda magyarok” a magyarországi román nemzeti párttal szemben elkövettek, dacára annak, hogy a Romanul utolsó lélegzetéig a legmesszebbmenő loyaltást és hazaszeretetet tanúsította. A Pester Lloyd mai száma a Romanul afferről a következőket írja:

Véletlenül abban a helyzetben vagyunk, hogy a viszonyokat kitűnően ismerjük s így néhány adattal szolgálhatunk. Előbb azonban mellékesen meg akarjuk jegyezni, hogy a hadviselés érdekei ellen vétő lapoknak az ideiglenes feltüggesztésig menő megrendszabályozása nemcsak Németországban, hanem még nagyobb mértékben a bukaresti extrém-lapoktól annyira dicsőített entente-államokban sem tartozik a ritkaságok közé s ami ezekben az államokban bizonyos körülmények között jogos, az ugyanolyan körülmények között Magyarországon is méltányos. A Romanul feltüggesztése a magyarországi román nemzetiségi párt magatartásával a legcsekélyebb összefüggésben sincs.

A cenzúra kezdettől fogva ugyanugy járt el a Romanullal szemben, mint a magyar lapokkal szemben, beleértve természetesen az aradi magyar lapokat. Ha a Romanul szerkesztője nem is hozhatott mindent nyilvánosságra, amit akart, rámutatva arra a számtalan fehér foltra, amely az aradi magyar lapokat „tarkította,” loyaltisan be kell ismernie, hogy magyar kollégái s ugyanolyan helyzetben voltak és vannak.

A magyarországi román nemzetiségi párt vezetői tudják a legjobban, hogy a Romanul beszüntetése pártjuk magatartásával semminő összefüggésben nincs; sőt tovább, hogy a magyar kormánynak nem is volt szándéka a Romanul feltüggesztésével ezt a pártot egyáltalán érinteni s megakadályozni saját útjának összeköttetését a párt tagjaival, amire különben egyáltalán nem is volt ok. Az említett pártnak ugyanis a Romanul feltüggesztése után is számos sajtóorgánum áll rendelkezésére, amelyeket szabadon és akadálytalanul használhat, így a lugosi Drapelul, a brassói Telegraful Roman, a nagyzeceeni Gazette Transilvaniei, amelyek előnyükre abban különböznek az aradi Romanullától, hogy ők, ép úgy, mint a cenzurának ugyanoly mértékben alávetett magyar lapok, jobban és okosabban alkalmazkodnak a háborús viszonyokhoz s nem nyomatnak le olyan szót, amely ellentétben áll az osztrák-magyar monarchia, különösen azonban magyar hazájuk hadviselésének érdekeivel.

A Romanul azt hitte, hogy e tekintetben több joga van; tette ezt többször, komoly

figyelmeztetés ellenére is, míg végre a hatóságok kénytelenek voltak a legszélső eszközhöz nyúlni s a lapot beszüntetni. A Romanul szerkesztője ezzel olcsó martíriumhoz jutott — jellemző módon azonban nem a hazai románok szemében, akik a tulajdonképeni helyzetet saját szemükkel látják és felismerik s ezért loyaltisan ítélik is meg. Az a messzeemenő dicséret, amelyben a Romanul magatartását ép a legutóbbi időkben egy olyan tendenciájú lap, mint az Adeverul illetve, a legkésebben szóló bizonyíték amellett, hogy mennyire indokolt volt a magyar kormány rendszabálya. Ez a dicséret különben is mutatja, hogy a magyarországi román nemzetiségi párt tulajdonképeni vezetőinek nincs semmi közösségük a Romanullal, sem azokkal, akik mögötte állottak.

Nem nyomulhat be a valonai olasz sereg Görögországba.

(Folytak a csatározások Szalonikiban.)

Athén - Páris, március 23.

Athén. A kormánylapok jelentik, hogy egy görög hadsereget északi Epiruszban koncentráltak megakadályozni, hogy a valonai olasz sereg oda benyomulhasson.

Epirusz nem torog veszélyben.

Páris. Az Havas-ügynökség jelenti Athenből: Huszadikán a kamarában Spiromihos képviselő tevénytárgyosítást kért a kormánytól az olasz csapatoknak Tepennihez való előnyomulásáról. Szkujudisz válaszában kifejtette, hogy az atheni olasz követ irásbeli nyilatkozatot adott, amely szerint a valonai olasz sereg nem fogja átépni az északi határt. Így tehát Epirusz, Görögország élválaszthatlan része nem torog veszélyben.

Harcok a görög határon.

Páris. Az Havas-ügynökség jelenti Athenből: A Paris értesülése szerint Gevgeli környékén a semleges zóna közelében az ütközetek tovább tartanak. A német és a bolgár csapatok nagy erőt fejtenek ki Masikov elfoglalására.

Athén. A Nca Allia szalonikii jelentése szerint hosszú szünetelés után ismét száznolovanhat francia sebesült érkezett a városba a frontról. A francia hadvezetőség azt a hírt terjeszti róluk, hogy a sebesültek baleset áldozatai, de a városban jól tudják, hogy a francia katonai parancsnokságok lázas sietséggel rendezik be Szalonikiban a kórházakat és hogy a harcok megkezdődtek a hadvételek.

Montenegrói katonák Korfuban.

Zürich. Mint a Schweizerische Telegraphen-Information Athenből jelenti, a Neon Aszti a következő korlú táviratot közli: Tíz ezer montenegrói katonát, akiknek sikerült az osztrák-magyar csapatok elől Albánian át emigrálni, az entente hajói Korfua szanatóriák. Ott újra szervezik és feltügyverzik őket s azután Szalonikiba küldik az ottani csapatok szaporítására.

Hetenként kétszer éjjel két óráig.

(A záróra hatása a tóvárosi mulatokra.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Budapest, március 23.

Ép egy hete, hogy a záróra kihirdetésével járó új rend életbe lépett s máris megállapítható, hogy a várakozásnak teljesen megfelelő következtésekkel járt. Mindazok a vállalatok és szórakozó helyek, amelyek a szolímértéket tartó mulatozás helyei voltak, minden nagyobb rázkódás nélkül állták meg a nagy változást, míg azok a mulatók, amelyek a vendégek éjjelutáni költsékesítésére alapították anyagi boldogulásukat, máris rohamos tempóban közeledtek a bukás felé.

Az érdekeltek körében nyert információk szerint legkevésbé a kabarék és a jobb variétémsorral bíró nagyobb mulatók sínylik meg az új rendet. Ezeknek nyeresége körülbelül 25—30 százalékkal csökkent, de ezzel szemközt néhány százalék üzemköltség megtakarítást is elérnek.

Az orfeumok és télikertek előadásának tempója jóval gyorsabbá vált, a szünetek rövidebbek lettek s így jól jár a közönségnek az a része is, amely kizáróan látni való kedvéért látogatja e helyiségeket. Jól járnak a mulatók bültései és vendéglősei is, mert az előadás utáni idő helyett most a közönség nagy része előadás közben étkezik s az eddiginél több italt is fogyaszt. Csak egyetlen nagyobb mulatóhelyiség panaszkodik eddigi jövedelmének nagyarányú csökkenéséről. Itt, ahol azelőtt a legtöbb pezsgőt fogyasztották, 50 százalékkal redukálódott a bevétel.

A mulatók egyébként azt remélik, s állítólag már hivatalos ígéret is van arra, hogy a zárórát hetenként kétszer, kivételesen két órára tolgják tenni. Ez — szerintük — nem lesz generális intézkedés, hanem csak egy-két kiváltságos helynek adott kedvezés. Az államrendőrség közigazgatási ügyosztályánál mindeztől mit sem tudnak ily kivételes megszüntetéséről.

Nagyobb váltásba sodródtak a kisebb s éjjelutáni mulatozásból élő szórakozóhelyek. A József-köruton máris lehuzta rollóit egy kabaréval egybekötött éjjeli kávéház, ez az új rendnek első áldozata. Néhány kevésbé hírhedt helyen kívül felhagyott üzemével a „Pali” kávéház és a „Jani” kávéház is. mindeztől több ízben szerepelt a rendőri jelentések krónikáiban. A zárórának esett áldozatául a cigányzenészek Ferenc-köruti és Rádai-utcai két kávéháza is, mind a kettő a cigánymuzikusok hajnalig tartó dárdoján élt eddig. Nagy bajba kerültek a kisebb szállók, vagy megazálónhelyek is, amelyek forgalma a minimumra csökkent. Ezek közül is többen engedelmük visszavadására készülnek.

Nagy gondot ad a rendőrségnek az artisták elhelyezése. A toglalkozás kimutatására kitűzött határidő lejárában van, de a „művésznők” száma nemhogy csökkenne, hanem folyton növekedik, mivel vidékről — ahol szintén hatályba lépett a záróra — egyre több artistáné és kassirné érkezik haza. Van ugyan, aki munkakönyvet vált s állásra törekszik, mások vandortruppot szerveznek s vidéki „turné”-ra készülnek, vállalkozó hűján azonban nem igen valószínűsíthetik meg tervüket. A rendőrség maga is belátja nehéz helyzetét s méltányos esetekben a toglalkozás kimutatására kitűzött határidőt meghosszabbítja.

H I R E K.

— **Aradiak Skutari közigazgatásában.** A Balkánon elfoglalt területeken a hadsereg harci munkája után minden lehető elkövet a hadvezetőség, hogy katonai kormányzat alatt normális keretekbe zökkenesse vissza az életet. Megindul a közigazgatás élete, az igazságszolgáltatás, a közrend fenntartása, épül, fejlődik, gondozásba kerül minden, a kis télvad gyerekek számára iskola nyílik, egészségügy, élelmezés, minden európai lesz egyszerre és minden helyre, minden pozícióba kerül egyenruhás arravaló ember, póttartalékos-tanító az iskolába, B. osztályú néptelkeltő-mérnök az utak rendezésére, építésekre, katonarvos az egészségügyi intézmények vezetésére. Montenegró egyik fontos és az első Balkán-náboruban annyi erővel, vérrel szerzett városában, Skutariban is berendezkedik a monarchia katonai kormányzata, igazgatása. Érdekes, hogy két aradi ember is kerül a skutari igazgatásba. *Bartos Jenő* szegedi kulturmérnök, aki aradi származású, a skutari városi mérnöki hivatal vezetését kapja meg, *Nyisztor Sándor* mariaradnai járásbíró pedig, aki régebben az aradi törvényszeknél volt jegyző, a skutari bíróság elére kerül. Mindketten tisztirangban teljesítettek eddig frontszolgálatot a Balkánon harcoló seregnél.

— **A hadsereg legöregebb katonája.** Néhány nap előtt megírta, hogy a király *signum laudis*-sal tüntette ki *Bajnok Jusztián* honvédőrnagyot, aki a háború kitörésekor önként jelentkezett szolgálatra. A kitüntetésről szóló hírekre ma *Bajnok Őrnagy* a következő szép sorokat kapta:

— Igen tisztelt Szerkesztő ur! *Bezes* lapjának folyó évi 69. számának *Hírek* rovatában *Kitüntetés* címe alatt, eszéltésemről érdemem felett olyannyira magasfokán megemlékezni sziveskedett, mintha a hadi jótkonyság terén, Isten tudja, mi mindent elkövettem volna, holott szerény tehetőségem a körülményeimhez képest csakis hazám s nemzetem iránti lángoló szeretetből fakadó honfiai kötelességemet teljesítem, mira sem kitüntetés, sem elismerés viszketege soha nem ösztökélt engem. De minthogy megörömt a ezt magmásitanom nem lehetvén, szíves megemlékezéséért fogadja szívvelyes, meleg köszönetemet. Engedje meg azonban, hogy azt az egyet helyesbítsem, hogy több mint „hét évtizednek terheivel vállamon” — a terhek ugyan magmost sem nyomorgatnak — jelentkeztem hadiszolgálatra, mert 20 nap múlva — ha addig éltem Isten, — 81-ik életévembe lépek s így én vagyok a magyar és osztrák hadsereg legidősebb ténylegesített katonája. E dícsőség azonban meddig fog terjedni, ki ismeri a vágzatos titokzatos könyvének örökös és megmált-hatatlan betűit? hiszen *Madách Adámja* is ezt panasolja *Lucifernek*:

Minden szavam, egyamban minden eszeme,
Lényemnek egy-egy részét költi el,
Elégem. És a vészhozó tüzet rejtélyes szöveg
szitogatja,
Hogy melegedjék hamvadásomon.

Különben csak jó sokáig melegedjék, én bizony megharagudni azért nem fogok. Haas-tig a *Madách* *Bajnok Őrnagy*.

— **Aradi főhadnagy és porosz arileánya házasságkötése.** Az aradi anyakönyvi hivatalban pénteken délután négy órakor érdekes házasságkötés lesz. Igazságügyminiszeri engedéllyel és a hadügyminiszeri hozzájárulással tartja esküvőjét *Röder Henrik* 33. gyalogezredbeli tartalékos főhadnagy, aki a polgári életben *Herkányi János* báró kereskedelmi miniszter egyik birtokán gazdasági intéző *Schmidt Helene*-vel egy bitterfeldi szobrász művész leányával, akit a főhadnagy Németországban végzett gazdasági tanulmányai idején ismert meg. *Röder* főhadnagy nemrég tért vissza beteg az orosz frontról és rendkívül katonai engedélyt kapott a házasságkötésre, az igazságügyminiszter felmentésére pedig azért volt szükség, mert a menyasszony porosz alattvaló.

— **A perzsa főváros orosz kezén.** *Budapest*-ről jelentik: Egy stockholmi távirat szerint az orosz csapatok e hó 19-én elfoglalták *Teherant*, Perzsia fővárosát. Egy pétervári távirat szerint megszállták az orosz csapatok *Iszpahant* is.

— **Elnyugt volt aradi lapkiadó.** Bécsben ma este hunyt el 68 éves korában *Grotter Balduin* író és elismert kávézó műkritikus, aki hosszabb ideig a bécsi újságíróegyletnek a *Concordianak* alelnöke volt és novelláival tárcáival általában kedveltegek örvendett a bécsi olvasó közönség előtt. Az elhunyt kitűnő író aradi származású volt; a sok esztendő előtt az azóta már megszűnt *Arader Zeitung* kiadótulajdonosának *Goldschneider* *Henrik*-nek a fia. Aradon ma is vannak rokonai *Grotter Balduinnak*: a *Rosenberg* és *Birra* családok és Aradon él nevelt leánya is *Holtmann* *Lászlóné*.

— **Temesvárott jelentkezésre hívják az orvosokat.** *Temesvőr*-ről jelentik: A mai napon kitűggesztett hirdetések értelmében minden *Temesvőr*-t tartózkodó, 1865. évben született és ennél fiatalabb orvosnak — kivéve a tényleges és nyugállománybeli katonai honvédorvosokat — amennyiben a hadseregtől elszakadva alkalmazva nincsenek, 48 órán belül a helybeli katonai főosztálynál jelentkezniük kell. Jelentkezni tartoznak tehát tekintet nélkül arra, hogy fel vannak-e mentve, az alább felsorolt kategóriájú orvosok: Hatósági orvosok, állami, vármegyei és városi tiszt és járásorvosok. Községi és körorvosok. Állami, köz- és magánkórházak, elmegyógyintézetek, szanatóriumok orvosai. Egyetemi klinikák, orvoskari és bábaképző intézetek, bábaiskolák és gyermekmenhelyek orvosai. Vörös Kereszt intézményeinél működő orvosok. Önkéntes betegápolás egyéb intézeteinél működő orvosok. Gyakorló és magánorvosok (ha gyakorlatot nem is folytatnak), egyetemi, munkásbiztosító pénztári, fürdőorvosok stb. A hadseregbeli és honvédségi hatóságoknál, csapattesteknél, lábadozó osztaloknál, intézeteknél és egészségügyi intézeteknél (helyi kórházak, tartalékkórházak, honvéd-hadikórházaknál) szolgálatot teljesítő tartalékos, néptelkeltő és néptelkeltésre kötelezett orvosok. A magyar királyi kórközlési hivatal intézményeinél alkalmazott orvosok. A megfigyelő állományoknál alkalmazott orvosok. Vasúti és bányatorvosok.

— **Mercier internálása.** *Luganó*-ból jelentik: A *Secolo* jelentik: A *Vatikánban* attól tartanak, hogy *Mercier* *bibornokot* internálni fogják.

— **A mexikói helyzet.** *London*-ból jelentik: A *Reuter* jelentik *Colombó*-ból: *Herrera* tábornok fellázadt *Caranza* ellen és kétezer emberével csatlakozott *Vilához*, akivel együtt *Chichuahua*-ban felvette a harcot az amerikaiak ellen.

— **A kolozsvári polgármester tanácsa a névtelen feljelentőknek.** *Kolozsvár*-ról jelentik: Köztudomásu, hogy a honvédelmi miniszter a közös hadügyminiszterrel egyidejűleg nemrégiben rendeletet bocsátot ki, melyben utasította az illetékes hatóságokat, hogy essetül a névtelen feljelentéseket minden visszálat bevezetése nélkül tegyék félre és semmisítsék meg. A rendeletet az utóbbi szükségessé, szóval és szöveggel érkeztek a katonai hatóságokhoz feljelentések, melyekben a hazai sorsáért ilyenképpen aggódnak a katonai sorozásokban alkalmatlanoknak talált, vagy a hadsereg kötelezőből elbocsátott egyének ellen azt a panaszt emelték, hogy kibújtak a katonai szolgálat teljesítése alól.

Kolozsváron azonban nem szűntel a névtelen feljelentők működése. A katonai ügyosztályhoz, a katonai parancsnokságokhoz, a polgármesterhez tucatszámra érkeznek a névtelen levelek, melyeket a miniszeri rendelet értelmében természetesen félredobnak. Eppen ezért a névtelen feljelentésekkel elárasztott polgármesteri hivatal egy his figyelmeztetést ad ki a névtelen feljelentő hölgyeknek és uraknak.

1. Aki valakit fel akar jelenteni, hogy nem katonai és kivándorolt magát, ez tehetetlen, de a feljelentésben írjon konkrét adatokat.

2. Írja alá a nevet és címét, hogy a katonai hatóság megidézhesse, kihallgathassa, jegyzőkönyvet iratasson alá vele a megindulás az eljárás. Mert az eljárást csak így lehet megindítani.

— **Hadifoglyoknak tilos szeszes italt adni.** A belügyminiszter körrendelete alapján *Green Nándor* főkapitány közölte teszi, hogy a hadifoglyoknak koresmákban, pálinkamérésekben, kávéházakban, általában italművelő üzletekben, vagy ezekből a helyiségekben bármilyen szeszes italt kiszolgáltatni nem szabad. Tilos a hadifoglyokat akár nyilvános helyen, akár magánházaiban tartott mulatságokon, lakomákon, vagy társas összejöveteleken vendégül látni, vagy őket bárhol és bármilyen szeszes itallal ellátni, vagy megvendégezni. Mindazok, akik hadifoglyot tartanak — akár közvetlenül a hadifogly táborból, akár közvetve kapták azokat — kötelesek felügyelni arra, hogy a hadifogly józan és rendezett életmódot folytasson. Aki ennél rendelkezéseket megszegi, kihágást követ el. E kihágások büntetése az első bekezdésben említett esetekben 15 napig terjedhető elzárás és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetés, a második bekezdésben említett esetben 200 koronáig terjedhető pénzbüntetés.

— **Pályázat háromszáz koronás segélydíjra.** Az *Aradi Kereskedelmi és Iparkamara* közli, hogy az ugynevezett *Goldberger* *Erst*-bet-féle háromszáz koronás segélydíjat a kereskedelmi miniszter az idén is kiadja. A segélydíjat szakmájukban kivált józan életű de fiatalon elhunyt képesítéshez kötött ipartűzött magyar honos iparosmesterek szegénysorsu övegyei, vagy szegénysorsu, de tizennyolc évet még be nem töltött (tíz, esetleg leány) árváinak itéli oda a miniszter. A pályázat összes feltételei megtekinthetők a kamara irodájában a hivatalos órák alatt (9-től 2-ig). A pályázatokat legkésőbb az év május 1-ig kell benyújtani a kamarához.

— **A szegénytanulók utolsó ebédje.** Az *aradi szegénytanulók* egyesülete által fenntartott ingyenkonyhákban pénteken délelőtt tartják meg az utolsó ebédet. A *Kazinczy*-utcai ingyenkonyhában *Hausser* *osztal*-né elnököző szívesen látja az egyesület tagjait.

— Százheven évig tartó béke következik a háborúra. Az északi harctérvől küldték az alábbi jóslatot, amelyek közül eddig kettő be is vált. A németnyelvű jóslat — mely Karl Zanowszky csillagász és jó véleménye a jövőt illetően — a következőket tartalmazza: Csillagászati jóslat az 1914—16. évi világháborúról. A háború végleges befejezése és békekötés 1916. augusztus 17. Az 1917. esztendő egy új hármasszövetséget hoz, melyet három császár fog létesíteni. Három császár és három király fog győzni. Két új királyság fog alakulni, viszont egy nemzet teljesen meg lesz szűntetve. Európa két részre fog tagozódni. A kisebb államok számára szerencsésebb jövő közelg. A megkötendő béke 170 évig fog tartani. Nevezetesebb dátumok, melyek a háborúra döntő befolyással lesznek, a következők: Május 12. és 20. Április 7. Május 5. és 16. Junius 2. és 27. Julius 4. Julius 10-án borzaskó földrendés. Augusztus 17-én békekötés. Zanowszky ur persze nem fog megsértődni, ha nem ismerjük el tökéletesen hitelesnek jóvendőléseit.

— **Katasztrófa egy német köszénbányában.** *Beuthenből* jelentik: A miechowitzi köszénbányában robbanás történt. A katasztrófa következtében huszan életüket veszítették.

— **Milyen a pesti divat?** Az idén, március elején már teljesen kibontakozott a tavaszi divat. Ennek pedig nem egyedül a fényűzési igények emelkedése, vagy a pompa és a díszesség után való vágy a magyarázata, de akarmilyen különösen hangzik is, ez a körülmény egyenesen összefügg a háborúval. Minden aszony látja, mennyire igénybe veszi a textilipart a hadsereg a tőlől, hogy hamarosan egyáltalán nem jut majd új szövet a polgári igények számára, tehát sietnek, hogy még idejében beszerezzenek alkalmas ruhát. Emellett az idősebb átvolyamok behívásával éppen most sok nő-szabót vontak be katonai szolgálatra és a hölgyek siettek, hogy a megszokott munkaerőt még utóljára kikészíthessék. Így az idén februárban már olyan ostrom zúdult a szalonokra, mint más években a legnagyobb szezonokban. Az is hozzájárult a divat gyors kibontakozásához, hogy ebben a tekintetben is függetlenek lettünk a külföldtől és nem várjuk a modellek megérkezését, hanem magunk határozzuk meg a tonlettjeink színét, formáját és karakterét. Még is lehetünk elégedve azzal, amit magunk produkálunk: minden csinos, praktikus, izlésszerű és aprt. Az új divat főfigyelmét a szoknyákra fordítja, amelyek könnyedek és fessek, a lábat szabadon hagyják és ha a szoknya rövidségének viselője korával nem kell nagyon is megelégedni kompromisszumra lépnie, még esztétikai szempontból sem lehet kifogást tenni az ellen, ha a gombos cipőbe bujtatott labacskák a férfiak bámulására reflektálnak. Az új szoknyákat leginkább harangalakban szabják, ráncokkal és drapírozásokkal még kecsesebbé teszik, a derék körül bevonják és keskeny övvel zárják el. Bevágot, részletesen futó zsebek adnak ennek a legaszonyibb ruhadarabnak itt-ott erősebb karaktert. A kabátok általában a derékre szűkülnek. A kabátok és a kúpenyek jellemző újítása a postillon gallér, amelyet sötétkék seviotból készítenek. A gyapjúelméket selyemmel szeretik egyébként helyettesíteni és már egész csinos taftmodelleket látni. A kalapokról csak jót mondhatunk. Mérsékeltlen nagyok, sokszor oldalra hajlítotak és a modern magas fejek mindig tetszetősek, ha csak a tüll- és szalagművészet a végtelenségig fel nem bodrozzák. A régi masszív struccollas kalap ma a legmodernebb, emellett átütőző kőszőregövedéssel pótolják a drága szalmafonókat. A kalapok színe

leginkább sötét és csak fiatal lányok kalapján látnunk gyengéd gobelinkék szalagokat kis rózsacsokroskák mellett.

— **Halálozás.** Arad egyik köztisztelőben álló nagyiparos a halála le szeméit ma patriarchoi korban. Idősebb Müller József gyáros, életének 86-ik évében hosszas szenvedés után meghalt. Ipartelepé fejlesztésének szorgalmas munkában eltöltött életét és emellett az aradi iparos társadalom érdekeinek védelmében, mint az ipartestület egyik legidősebb alapítója, igen sokat írtadott. Elhunyt feleségén kívül fia, ifjú Müller József, valamint Róth Samu, Frick József és Moldován Odón vejei gyászolják. Milánkovits János, volt budapesti szerb konzul az elköltözött unokáját, Róth Mariskát vette feleségül. Temetése pénteken délután teli négy órakor lesz a Tőzsi temetőben 40. számú hazdól.

— **Ehunyt földbírók.** Battonyáról jelentik: Nagel Vilmos mezőkovácsnazi örökös tegnap este nyolc órakor szívizélhűdés következtében hirtelen meghalt. A birtokos a környék egész társaságának ismert, szeretett tagja volt. Csanádvármegye gazdasági és politikai életében közhasznú tevékenységet fejtett ki, a vármegye törvényhatóságának tagja, a református egyház kerületi presbiterje, a kovácsnazi hitelszövetkezet elnöke, az alföldi egyesült gazdasági vasút felügyelő bizottságának tagja és a mezőkovácsnazi munkapárt elnöke volt. Nagel Vilmos tegnap este Kristóffy mezőhegyesi gazdasági intéző társaságában átment a szomszédságban levő bátyjának Nagel Henriknek pusztájára, ahol kedélyesen elbeszélgetett rokonaival. Társalgás közben egyszerre csak rosszul lett, összesült a mire orvost kerítettek elő, halott volt. A földbirtokost özvegyen kívül öt leánya és fia, aki jelenleg a harctéren van, gyászolják. Holnap délután két órakor temetik a mezőkovácsnazi családi sírkertbe.

— **Éveszett Szent László-nicától a Városig** egy ezüst óra-karókat. Becsületlen megtaláló kerelik a karókat a lap kiadónivalalana beszolgáltatni.

— **Alkalmi olcsó árak a Fischer aruházban.** Jó minőségű ruhák vagy számos férfi ing darabja 7 korona, egy nyuszór kemény kalap 7 korona, fekete finom edelweiss harisnya 2.50 kor., gyermek patent és cerna harisnya 1.50 kor.-tól 3 koronáig. Megérkezett a gyönyörű matróz sapkák és lánya kalapok 3 koronától 7 koronáig. Egy férfi vagy nő nyers selyem ernyő 7 korona. Fischer Nagy Aruháza. 271

— **Gyermek-kocskák, gyermek-székék** csakis Fischer nagyruházában 10 koronától 150 koronáig.

— **Underwood-gépiró és gyorsíró szakiskola Zitter és Hollós cégnél,** főpostával szemben. Ugyanott írásmunkák és sokszorosítások a legjutányosabban vállaltatnak. 4697

— **Könyvtárakat, bányagyűjteményeket és hangjegyeket** veez Kerpel könyvkereskedése.

KÜZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— **A Magyar Bank és a tőzsde.** Budapestről jelentik: Magyar Bank tegnapi esti közgyűlése a börzén igen kedvező benyomást keltett a megerősítette azt a feljegyzést, hogy a bank egyike a legkonzolidáltabb magyar intézeteknek és fejlődése imponáns méretekben bontakozik ki. A kedvező osztalékos folytán a papírok kurzusa ismét emelkedett és ugyilászik a hausse tartós fog maradni. A bank különben, hír szerint, legközelebb a Liptágyári részvényt is bevezeti a tőzsdén és kétségtelül ezek a részvények is szíves fogadtásra fognak találni. Meg kell említeni, hogy a bank összes ipari vállalatát már a folyó évben is rekorderedményt értek el és megtesztelt üzemen dolgoznak, hogy a hadsereg szükségleteit ki tudják elégíteni.

— **Tizenkét milliárd a német kölcsön.** Berlinből jelentik: Tegnap zárult le a német hadikölcsön jegyzési határideje és egyelőre még nincs híreles közlés a tőlől, hogy a végző eredmény mekkora. Hír szerint az eddigi jegyzések összege körülbelül 12 milliárd, miután azonban a jegyzések teljes összegéről nem minden városból és nem minden intézetből futott be az értesítés, nyilvánvaló, hogy a kölcsön eredménye még imponánsabb lesz. Ez a siker magában véve is a német nép erejének és öntudatának kivételos bizonyossága.

Felmentettek egyenruhában.

Ha a felmentettek is egyenruhát kapnak, akkor nemsokára a hazai újjunkok megtudjuk számítani azokat, akik nem viselnek Aradon uniformist, vagy formaruhát, mint a méltóságos Bé Há nonda. Ha valamely egyesület pályadíjat tűzne ki azok számára, akik Aradon, ebben esztendőn alul, egyenruha nélkül járnak, akkor rendkívül kevés pályázó akadna. Előzetes odajutunk, ahol Varsó volt, amikor meg Miklós cár parancsolt neki: minden ember egyenruhát hordott és meg volt számolva. Ha valaki az utcán például mangosabban nevetett, mint a kormányzó, utalom megengedte, akkor a rendőr azonnal jelentette a hivatalban.

— A 6790. számú polgár két októberre lépte hatáskörét. Kérem letartóztatását.

Persze nálunk ez nem megy így. Az egyenruhák azonban nálunk is nagy lendülettel szaporodnak. Hogy a katonák, a linák, a rendőrök, a hűvamos és a vármegyei hajdu uniformist hord, az egészen természetes, de mit akarnak például a zamatag-kalauztól, a sójövédéki kórtovastól és a bánya koaduktortól? Most meg már a felmentettek is formaruhát kapnak és olyan rang jut mindenkinek, amilyen társadalmi állás: től be a polgári életben. Nem tudjuk, hogyan gondolja ezt annak a szokatlan hírnek a kitalálója? A nagykereskedő például főhadnagy lesz-e és a bakancskészítő iparos csak a káplár? Vagy talán mindenki a foglalkozása szerint kap jelvényt a waffenrokkjára? A hitelszövetkezeti igazgató esetleg piócat varrat fel a parolijára, némely újság-szerkesztő ollót kap a csillagja mellé, az orvos csontváz fejjel fog ékeskedni. A takarékpénztár főkönyvelő váltóblankettát kap, habár ez legjobban illenék a felmentett színész urat uniformisára.

És milyen színű legyen a felmentettek egyenruhája? Leghelyesebb volna, ha rítkó sárga lenne, mert ez fejezné ki azt, hogy ők a világ legirigyletebb katonái. A tronton levőket a sárga irigység fogja el, ha rájuk gondolnak. Ezt is lehetne azonban foglalkozás szerint csoportosítani. A gőzmalom tulajdonos például tisztafehérben járhatna. Legalább az uniformisa legyen nullás színű, ha már a portékája nem az. Némelyik hadseregszállító rabuniformist hordhatna (de hord is ám!)

Ha meg lesz ez az új rendszer, akkor nagyon furcsa jeleket számíthatunk. Az egyszerű uniformist hardó felmentett bankigazgató például nagyon fesszenen fog tisztelegni a hivatalszolgának, aki mint tartalékos őrmester már a mozgósítás idején hadbavonult. Az es lesz utolsó jelenet, amikor az állandó pillanatnyi pénzzavarban szenvedő kapitány egy ezüst koronás váltóval jelentkezik a felmentett egyenruhás bankvezérnél.

— Kérem tesszaitolni ezt a váltót.

— Sajnálom, — szabadonkodik a bankigazgató — nem lehetem. Nem jók a kapitány utkezesei.

Hápták! Ha nem számítolj le ezt a váltót, tíznapos napi egvest kap! Hogy meri megsérteni az én kezeseimet.

Ilyen tréfák is megeshetnek, ha a felemelték egyenruhát kapnak. Az sem lehet, hogy előbb-utóbb minden élőlény uniformisban fog járni. Az egyöntetűség, a harmonia kedvéért új egyenruha viseletét rendeli el a felsőbb hatalom. Egyenruhát azok számára, akik alkalmatlanok és semmiféle egyenruhát sem kötelesek viselni.

Uj könyvek.

* Világkönyvtár. France Anatole két pompás művét egyesíti magában a Világkönyvtár most megjelent kötete. Az egyik: Colgnard abbé véleményel, a másik Epikur kertje; mind a kettőt Saigó Ernő fordította mintaszert. France Anatole e két művének örök irodalmi becsén mit sem változtat az, hogy írójuk oly nemzet fia, amellyel ma harcban állunk. E művek az írónak oly korszakából valók, amidőn ő az emberszeretnek, a népek testvéri összeforrásának, az emberiség legragyogóbb ideáljainak volt hirdetője. A világkönyvtár egy-egy kötete vásárláskor 1 K 90 fillérért minden könyvkereskedésben kapható.

* A Nyugat szépirodalmi folyóirat március 16-i száma a következő nagyrészt aktuális és igen érdekes tartalommal jelent meg: Ambrus Zoltán: Háborús jegyzetek. Jászai-Horváth Elemér: Csend — Szobám — Tavasz (Versek.) F. Kernách Ilona: A magvetők (Dráma-részlet.) Földi Mihály: Egység. Sándor Imre: Az intéző (Novella.) Stein Aurél újabb levele keleti Perzsiából. Molnár Jenő: Mit hallok én? (Vers.) Schöpplin Aladár: A paraszt. Ady Endre: Levél a sorsomhoz — Vagy megölni valakit — Hadd szenvednek — Tévedtem és tévedve (Versek.) Figyelő, Disputa. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IX., Lónyay-utca 18. Előfizetési ára: egy évre 28 K, félévre 14 K. Egyes szám ára 1 K 40 fillér.

* Olcsó Jókai. A nagy költő műveinek ebből a népszerűvé vált kiadásából a háború kitörése óta most jelent meg az első 10 számból álló sorozat. Jókai öröksége az, mely a mai hő generációban él s mely megacéloítja a csatában küzdők karját és lelkét s a Jókai öröksége az, mely az itthonmaradottakat önfeláldozással, kitartással és a végső győzelemben való rendületlen hittel tölti el. Jókai a nagy lélekformáló, népének prófétája, vezetője és gyámolója él és hat, soha jobban, mint a mai nap. Munkáinak az Olcsó Jókai sorozatában megjelenő füzetek pedig egyenesen arra vannak hivatva, hogy a legtágabb néprétegek számára nyissanak utat a költő szelleméhez. A most megjelent művek a következők: 211. sz. Egy nagy élet apró emlékei II. füzet. 212. sz. Petőfi eszmecsirái. 213—217. sz. Görögül. 218—219. sz. Sirtősbum. 220. sz. Humoros apróságok. Az Olcsó Jókai egy-egy száma 40 fillérért minden könyvesboltban, trafikban, vasúti állomáson kapható.

Felelős szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTTER.*

Pályázati hirdetmény.

Az aradi izs. hitközség által fenntartott

Óregek Otthonában

egy alapítványi hely beállítására kerül.

Pályázati határidő 1916. évi április 15.

A felvétel feltételei az izs. hitközség jegyzői hivatalában a hivatalos órák alatt betekinthetők.

A pályázati kérvények a hitközség elöljáróságához nyújtandók be.

Aradon, 1916. március 15.

Az aradi izs. hitközség elöljárósága.

Limbeca János és fia első m. kir. szab. érckoporsó gyára és temetés rendező vállalata.

Id. Müller Józsefné szül. Kriegléder Katalin a saját, úgyszintén az alóltrottak nevében is fájdalomtól megtört szívvel tudatja, a forrón szeretett és felejtethetetlen jó hitves, a legjobb édes apa, a drága jó nagypapa, dédapa, após és rokon

id. Müller József

gyárosnak,

folyó évi március hó 22-én, délután 5 órakor, munkás életének 86-ik, zavartalan boldog házas életének 56-ik évében, hosszas szenvedés és a halálkők szent-ségének áhítatos felvétele után, a Mindenható bölcs rendelkezéséhez képest történt jobblétre szenderültét.

A felejtethetetlen kedves halott földi maradványai március hó 24-én délután 1/4 órakor fognak Thököly Imre-utca 40. számú gyászházban a róm. kath. anyaszentegyház szertartásai szerint beszenteltetni és a felső temetőben lévő családi sírkertben örök pihenésre helyeztetni.

Az engesztelő szent-mise áldozat a boldogult lelki üdvéért folyó évi március hó 27-én d. e. 1/8 órakor fog a főtiszteleendő minorita-atyák templomában az ezek Urának bemutatattatni. 21

Pihenése eszndes, emléke áldott legyen! Arad, 1916. március hó 22.

Ifj. Müller József, Müller Emilia férj. Roth Samuné, Müller Mária férj. Frick Józsefné, Müller Adél férj. Moldován Ödön, gyermekei. Roth Mariska férj. Milánovich Jánosné, Frick Emilia férj. Hoffmann Beláné, Ifj. Frick József, Ifj. Moldován Ödön, Müller Ilonka, Müller Bözsike, Moldován József, unokái. Ifj. Müller Józsefné szül. Gfuber Anna, menyje. Roth Samu, Frick József, Moldován Ödön, vejei. Hoffmann Béluska, Milánovich Dusika, dédunokái.

Az „Aradi Ipartestület” mély megilletődéssel jelenti, hogy alapító tagja, sok éven át volt tényleges, majd tb. főpénztárnoka, az aradi iparosság nestora:

idősebb Müller József ur

e hó 22-én, d. u. 5 órakor, 86 éves korában, mindnyájunk nagy szomorúságára befejezte munkás életét.

A megboldogultban nemcsak a színvonalon álló, fáradhatatlan, törekvő, minden ténykedésében példaadó iparostársunkat veszítettük el, hanem az iparostársait mindenkor támogatni kész, mindnyáját megbecsülő jó barátot is a rajtuk.

Utolsó utjára, a Thököly Imre utca 40. számú gyászházból, március hó 24-én, délután 1/4 órakor kísértük ki mindnyájan, akik őt tisztelni és becsülni megtanultuk.

Arad, 1916. évi március 23-án.

Az „Aradi Ipartestület”

elnöksége és előjárósága.

Mélyszéges tiszteletünk, kegyeletes szeretetünk legyen emléken. 21

NEMZETI SZÍNHÁZ

Péntek, 1916. évi március 24-én:

B. Ber. el. B. Sériak.

Csilling Teréz vendégfelleptével:

Suborékok.

3 felvonásban.

Kezdete este fél 8 órakor.

Uránia.

Pénteken

Berky Lilivel

és

Gál Gyulával

Vergődő
szívek.

Irta és rendezte: Dr. Janovics Jenő.

51

Legnagyobb fűtőanyag megtakarítás!

A városi mérnöki hivatalban ki-

próbtált
kettős fűtőkályhák
és kettős füstcsövekkel
érhető el.

Megállapított ugyanis, hogy ezen kályhák és füstcsövek használatánál a fűtőanyag fele megtakarítható.

Patent

Kettős füstcsövek állandóan rak-táron vannak és igen olcsók. — 2. sz. (kis szobára) 8 korona. 3. sz. 9 korona. 6. sz. 20 korona. Egyedül

Hönig Ottó

M. kir. szabadalmazott szivattyú készítője!

Arad, Rákóczi-utca 27.

Tek. Hönig Ottó urnak, Arad.

A kettős „Patent” füstcső igen jó, mert kevés fával sok meleget ad Mindenkinek ajánlhatom. Tisztelettel Schmitzer Ferencné.

Patent kutszivattyúk.

Patent borszivattyúk.

Patent tűzfecskendők.

Két belga ló eladó.

Saját termésű

fűzfavessző

jutányos árban, nagyobb mennyiségben kapható

MANDL ZSIGMOND

cégnél Makón.

Rézgálic

helyett permetezzünk a saját érdekünkben a gazdakörben legjobban bevált, 10 év óta gyártott Kecske-méthy-féle

„Mementholla“

100 liter vízhez 1 csomag K 160. — Kapható:

Pollák József fűszernagykereskedőnél.

Rothstein Mór, Szabadság-tér 3.

Vezérképviselő Délmagyarország részére: Karsai Mór Temesvár, Emaus-utca 7. Telefon szám 48. 1597

Aki (öntöttvas-törédek kivételével) bármiféle ócskavasat a jelen rendelet ellenére közforgalmi vasuton a 6. §-ban meghatározott helyekre való szállítás végett engedély nélkül fuvarozásra felad, vagy azt engedély nélkül hajón, gépkocsin, vagy bármely más módon a magyar szent korona országainak területéről kiszállítja, ócskavasat a jelen rendelet ellenére szerez be vagy ad el, ócskavaskészletét a jelen rendelet ellenére be nem jelenti, vagy nem a valóságnak megfelelően jelenti be, a hatósági ellenőrzést meghusztja, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétszeres koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államsendőrség hatáskörébe tartozik. Grein, főkapitány.

ARADI NYOMDA R. T.

ARAD,

József főherceg-ut 22. szám.

TELEFON 151. SZ.

A nyomda

készít mindenféle üzleti és egyéb nyomtatványt és pedig:

levélpapírt,	árjegyzéket,	valamint:
borítékot,	levelezőlapot,	eljegyzési értesítőt,
számlát,	továbbá:	esküvői meghívót,
memorandumot,	falragaszt,	névjegyet,
jegyzéket,	röplapot,	gyászjelentést,
cégekártyát,	könyvet,	belépti jegyet, stb.

izléses és csinos kivitelben, méltányos árban.

A könyvkötészet

elvéllal a szakmába vágó munkát olcsó és jó kiállításban.

4465-1916.

Hirdetmény.

A m. kir. Minisztérium 454-1916. M. E. sz. alatt kelt, a beolvastásra és csomagolt vas gyártására szolgáló ócskavas beszerzésének korlátozásáról szóló rendeletét a következőkben teszem közzhírré: Vas- és acéltermeléssel foglalkozó üzemeknek beolvastására és csomagoltvas gyártására bármiféle ócskavasat bel- és külföldön csakis az alábbi szabályok szerint szabad bevásárolniok.

Bármiféle ócskavas belföldi készletét vas- és acéltermeléssel foglalkozó üzemek céljára csakis az alábbi szabályok szerint szabad eladni.

Ócskavasat közvetlenül kovácsolás céljára a vas- és acéltermeléssel foglalkozó üzemek szabadon bevásárolhatnak és ily célra ócskavasat szabadon lehet nekik eladni. Nem esik a jelen rendelet alá öntöttvas-törédeknek vas- és acéltermeléssel foglalkozó üzemek részéről való bevásárlása és részükre eladása.

Ócskavasat egyébként, a vas- és acéltermeléssel foglalkozó üzemeket kivéve, mindenki szabadon vásárolhat és mindenkinek szabadon eladhat.

Az első bekezdésben meghatározott célokra szükséges ócskavas beszerzésének biztosítása és a beszerzett anyagnak az első bekezdésben említett üzemek között való elosztása végett Budapesten „Ócskavasbizottság” alakították.

Mindenki, aki ócskavassal kereskedik, ugyancsak minden vállalkozó, akinek üzemében több ócskavas gyűl össze, mint amennyit három hónapon belül felhasználhat, köteles az ócskavaskészletében beálló változásokat (öntöttvas-törédek kivételével) havonként legkésőbb a következő hónap nyolcadik napjáig az „Ócskavas-bizottságnak” bejelenteni.

Az, akinek ócskavaskészlete a bejelentés időpontjában 10 méter-mázsát meg nem halad, bejelentést tenni nem köteles.

A bejelentéshez szükséges nyomtatványok az „Ócskavas-bizottságnál” kaphatók.

A jelen rendelet életbeléptének napjától kezdve (öntöttvas-törédek kivételével) bármiféle ócskavasat a magyar szent korona országainak területén kívül eső helyre csak a kereskedelemügyi miniszter engedélyével szabad elszállítani.

Közforgalmi vasuti és hajózási vállalatoknak ilyen anyagot a magyar szent korona országainak területén kívül eső rendeltetési állomásra, ugyancsak olyan állomásokra, amelyekre a magyar szent korona országainak területén kívül eső vonatokra való átmenet történik, csak akkor szabad elfogadniok és átvenniök, ha a feladó fuvarlevéllel együtt a kereskedelemügyi miniszter írásbeli szállítási engedélyét is beszolgáltatja.

A szállítási engedélyt a fuvarlevé hez hozzá kell fűzni és az árut felvevő állomásnak, annak jelel, hogy az engedély szállításra már használtatott s újból fel nem használható, azt a feladó állomás keletbelyegzőjével le kell bélyegezni.

Az ellenőrzéssel megbízott közegeknek kívánságukra az ellenőrzéshez szükséges összes adatokat rendelkezésre kell bocsátani.

Jó anyák, gondos szülők

legjobban cselekszenek, ha gyermekeiknek átlátszó, kellemes ízű, mindig friss:

Hajós-féle

Csukamájolajat

adnak; a hűvösebb idő beálltával ennek használata igen fontos.

Egy üveg utasítással ára 2 korona 50 fillér.

Fagydagaganatok

elmulasztására, fagy viszketegség biztos megszüntetésére legjobb szer a „Frigia.”

Ara egy üvegnek ecsettel és utasítással 70 fillér.

Legjobb fekete v. barna

Hajfestő

Egy pár perc alatt bármely haját vagy bajuszt a legesebb állandó fekete színre lehet festeni, anélkül, hogy a színt le lehet mosni,

a „Melogen”. Ara 2 korona.

Szörvesztő-Depilator.

E kitűnő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrejt aró, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ara utasítással 1 korona.

A fenti szerak kaphatók a készítőnél

Hajós Arpád

gyógyszer-tárban

ARAD, Andrassy-tér 22. sz.

Alapított 1886. évben az Aradmegyei Kórház szimára.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítható.

Minden szó 6 fillér. Vastagabb betűkkel 12 fillér.

Vastagabb betűkkel kívánt szavak aláhúzással jelölendők.

A legkisebb hirdetés 80 fillér.

Az apróhirdetések előre fizetendők.

A hirdetések dátumát 1/6 óráig vétnének fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

ALKALMAZÁST KERES.

Hadmentes

kereskedő üzletvezetői, utazói vagy más bizalmi állást azonnal belépésre keres. Szíves megkeresést „Hadmentes” jelige alatt a kiadóhivatalba kér. 1503

ALKALMAZÁST NYER.

11-14 éves leány

májusig kisegítésül, könnyebb házi teendők elvégzésére, azonnal felvétetik. Fizetés 6 korona és ellátás. Erzsébet körút 13., I em., 6. Jelentkezni délelőtt. 1504

Fiatal segédet keresek

fűszer- és vegyeskereskedésembe április 1-én. Reisz József, Alsósimánd. 1506

Perfekt könyvelőt

keres aradi iparvállalat, lehetőleg terményáru szakmából, azonnali belépésre. Ajánlatokat bizonyítvány-másolatokkal „Aliadó” jeligére a kiadóhivatalba továbbít. 1599

Ügyes mindenes

jó bizonyítványokkal, uri házhoz vidékre kerestetik. Cim a kiadóhivatalban. 1581

Gyári iroda

németül is tudó, 2-3 évi irodai gyakorlattal bíró kisasszonyt keres, lehetőleg a gabonaszakmából. Ajánlatok „Irodistanó” jeligére a kiadóhivatalba küldendők. 1577

Ügyes segéd,

lehet uri vagy női divat szakmából felvétetik Neumann M. ruhatelepén. 1565

Kiruló-fu

nyomdánkban, heti fizetés mellett, felvétetik.

KIADÓ LAKÁS.

Három utcai,

4 trivari szobából álló lakás Andrassy-tér 8. sz. alatt május 1-re kiadó. Bővebbet a házmesternél.

Kiadó

május hó 1-től külön álló ház kerttel Lipót-u. 5. sz. alatt. Ertekezhetni Almási T. Pál polgári iskolai igazgatóval. 1524

Andrassy-tér 8. sz.

alatt egy I. emeleti utcai lakás, mely irodának, vagy üzleti célra igen alkalmas, azonnalra kiadó. Bővebbet a házmesternél.

Modera

háromszobás lakás május 1-re kiadó Kassa-utca 6-7. szám alatt. 1501

2 szobas

udvari lakások Andrassy-tér 8. sz. alatt azonnalra kiadók. Bővebbet a házmesternél.

INGATLAN.

Konyhakertészet

célfajra 1 hold kert a belvárosban, kis lakással bérbeadó. Dr. Vadász ügyvéd. Telefon nincs. 1598

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Tavaszi divatalbum

kosztüm, ruha, blous, pongyola és gyermekdivat, 100 modell. Kapható 2.50 kor. Kniszer I. és Társa „Minerva” könyvkereskedésében, Dobó-utca 1., Ferenc-téri polgári fiúiskola mellett. 1081

Hópehely

burgonya kapható nagyban és kicsinyben Herbstein C. lisztkereskedőnél, Bocskó-utca. 1591

Modern, finom és olcsó levélpapírost Pichlernél Szabadságtér 1. kaphat. 611

KÜLÖNFÉLE.

Eleveszett

egy fehér foxterrier, fején világos barna foltokkal. Megtaláló nagy jutalomban részesül, Szabadságtér 20., II. em. 1577

Egy nagy gabonapadlás

Ferenc-tér 6. szám alatt bármikor kiadó. Bővebbet öv. Brunhuber Kálmánné, Ménes. 1595

Az angol

fájdalomcsillapító Bengue balsamot teljesen pótolja a Hehs-Földes-féle fájdalomcsillapító balsam, teljesen azonos összetételű, mint a Bengue liniment, ára 2 korona. Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár. 12

Az Anusol

aranyér kupokat mindenben pótolják a Haemorhoidol-kupok, azonos összetételük folytán hatásuk is teljesen azonos, ára 8 korona. Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár Arad. 12

Apróhirdetések

az „Aradi Közlöny” részére felvétetnek a Messenger-boy irodában Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny.

ad. 1583-1916. pm.

Hirdetmény.

A m. kir. földmivélségi miniszterium 84785/1915. eln. számú körrendelete folytán a hadvezetőség sürgős széna és szalma szükségletének biztosítása érdekében felhívom Arad város gazdálkodó közönségét, hogy a tulajdonukban lévő és a saját házi és gazdasági szükségleteiket meghaladó mennyiségű szénát, valamint őszi és tavaszi szalmát a hadvezetőség részére önkéntes eladásra legkésőbb április hó 10. ig bezárólag annál inkább ajánlják fel, mert amennyiben ezen uton kellő mennyiségű széna és szalma a hadvezetőség részére önkéntesen felajánlva nem lesz, ezen termények alacsony áron rekviráltatni fognak.

Megjegyzem még, hogy a kapitányi és gáji alkapitányi hivatalokat egyidejűleg utasítottam arra, miszerint a gazdaközönséget ellenőrizték, hogy feles széna és szalma készleteik bejelentését ellenőrizték. Önkéntes ajánlatok Arad sz. kir. város polgármesteri hivatalában személyesen teendők meg. Arad, 1916. március 18-án.

Varjassy, polgármester.

6697-1916. kn.

Hirdetmény.

Egy előfordult veszetségi eset következtében elrendelem, hogy Arad város területén lévő összes kutyák f. évi március hó 18-tól számított 40 napig állandóan kötve tartassanak, vagy pedig harapás elleni biztos szájkosárral ellátva pórázon vezetessenek.

Figyelmeztetem a közönséget, hogy miután az állategészségügyről szóló 1888. évi VII. t. c. végrehajtása tárgyában a nagyméltó-

ságu m. kir. földmivélségi miniszterium által 40.000-1888. sz. alatt kiadott rendelet 188. §-a szerint ezen rendelet érvényének tartama alatt mindazon kutyák, a melyek szájkosár nélkül, vagy szájkosárral, de pórász nélkül szabadon járnak, a pecérek által elfogatnak és elfogatásuk után azonnal ki fognak irtatni.

A rendőrkapitányi hivatal mint I. fokú állategészségügyi hatóságtól Aradon, 1916. Ávi március 21.

Green Nándor,
főkapitány.

A főter legforgalmasabb helyén

Andrassy-tér 8. számú

házban egy kisebb

üzlethelyiség

azonnalra

kiadó.

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában, József főherceg-ut 22.

Szőlőkaró

Hasított tölgyfa szőlőkaró I. és II. osztályu, 7 láb, 2.20 m. hosszú, kitűnő tölgyfa-minőségben megrendelhető

Holländer Ig. és Fia
cégnél Aradon

A szájúreg desinfiálásánál, valamint a torokbetegséget előidéző

bacillusok előlézésénél, amely különösen gyermekeknél rendkívüli fontossággal bír, mint feltűnően hatásos szer, seholsem nélkülözhető a **Formodor tablettá.**

Egy üveg 50 tablettával, 2 korona 50 fillér.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habak! A szájúregtet desinfiálja, utólsz igen kellemes. Ara egy porcellán-szelencének 60 fillér.

Fejkorpat

leggyorsabban megszünteti

az eddig egyedül ilyen szer, a világhíres „Krovil” korpatkenőcs.

Ara egy tégelynek 2 korona.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedül nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrassy-tér 22. sz. (Megyeházzal szemben.)